

Kommune Kujalleq

Siunnersuut

Pilersaarusionermi

periusissaq 2015

Kommunimut pilersaarummut

2016-2028-mut

Kommunimut pilersaarusionerq

November 2015

Siulequt:

2011-2022-mi Kommunimut Pilersaarussiaq maj 2013-imi Kommunalbestyrelsimit akuersissutigineqarpoq. Paasissutissat anguniakkallu pingaarnerit 2009-10-imi pilersaarusionermit periusissap suliarineqarnerani aammalu pilersaarusiap 2010-11-imi suliarineqarnerani pissarsiarineqarput. Pilersaarusionerq nunaminertanillu atuineq pillugu inatsit naapertorlugu kommunimut pilersaarussiaq ukiut sisamakkaarlugit nutarterneqartassaaq qinigaaffiup affaata siulliup naannginnerani Pilersaarusionermit periusissamik suliaqartoqartussanngorlugu, tamatumalu kingorna qinigaaffik naatinnagu kommunimut pilersaarut nutarterneqassaaq Pilersaarusionermit periusissiaq manna tunngavigalugu. Tassalu Pilersaarusionermit periusissiaq atorlugu kommunalbestyrelsi aammalu innuttaasut pilersaarusionermit tunngavigisanik allanngortitsisinnaapput.

2011-2022-mi Kommune Kujallermut Pilersaarut "siammasissuuvoq", tassa suliassa qarfinni tamani kommunip sunniuteqarfigisaani anguniakkat periusissallu tassani nassuiarneqartaramik. Taamaammat kommunimut pilersaarut atuuttoq suliassa qarfinni makkunani anguniagassat periusissallu nassuiarneqarnerinik imaqarpoq: **Inuussutissarsiorneq suliffissaqartitsinerlu, ineqarneq, isumaginninnermut tunngasut, kulturi sunngiffillu, atuartitaaneq paaqqinninnerlu, kulturikkut kingornussarsiat, pilersuineq eqqagassalerinerlu kiisalu piujuaannartitsineq.** Tassalu kommunimut pilersaarutikkut kommunip anguniagai periusissiaalu eqikkarneqarput aammalu ineriartornermit pisussanut aalajangersimasunut ineriartornermilu toqqammavissanut attuumassuteqartinneqartarlutik. Kommunimut pilersaarutip 2016-imi nutarterneqarnerani periaaseq taanna attatiinnarneqassaaq.

Tamatuma saniatigut kommunimut pilersaarut nunaminertanik aqutsinermit tunngavigineqartarpoq, nunaminertanillu aqutsineq kommunip akissussaaffigaa aammalu ineriartornermit suliniutissat sanaartukkatigut allatigullu tigussaasutigut timitalerneqartussat piviusunngortinneqarneranni pinngitsoorneqarsinnaanani.

2016-2028-imi Kommunimut pilersaarut aammalu toqqammavissat nutaat

2016-2028-imi Kommunimut Pilersaarut kommunimut pilersaarummik atuuttumik aallaaveqanngitsoorsinnaanngilaq tassami nunaminertanik atuinnermut tunngasut qasseerpassuit 2013-imiilli allannguuteqarsimanngimmata.

Kommunalbestyrelsi massakkut atuuttoq inissitsitermat suleqatigiinnissamik isumaqatigiissusiortoqarpoq anguniagassanik nutaanik aalajangersaaviummik, kingullermillu ukiumut missingersuusiortoqarmat "Aningaasaqarnikkut ukiunut qulinut pilersaarut"-mi nutaami anguniagassiortoqarluni. Pilersaarusiame tassami anguniagassat qasseersuit suleqatigiinnissamik isumaqatigiissummi 2013-2017-imut aalajangersarneqartunut tapertaapput. Anguniagaq pingaarnerpaaq tassaavoq Kommune Kujalleq aningaasarsiornikkut imminut napatitunngussasoq inuussutissarsiornermit ineriartornikkut periarfissagissaartunngussasoq. Aammattaaq 2011-2022-imi Kommunimut Pilersaarummi sammisat annertuut ilaat

eqqarsaatigalugit annertuunik pisoqarsimavoq, soorlu mittarfeqarnermut pilersaarutit, kujataani ilaasunik angallassineq, aatsitassarsiorfiit, aalisakkeriviit, nunaqarfiit il.il.. Ukiuni qulikkaani aggersuni qaangerniagassarpasuit pissutigalugit kujataa tamarmi atugassarititaasunut sakkortunerusunut upalungaarsartariaqarpoq. Nuannersunik nuanniitsunillu amerlaqisunik aalajangiisoqartariaqarpoq suut tamaasa ataatsimut isigalugit suliniartoqarnissaa qularnaarumallugu, suliniutillu taakku aqqutigalugit kujataani isumagisariaqartunik isumaginneqatigiilluni ingerlaaseq illersorsinnaassavarput ineriartorteqqillugulu, aalajangiinerillu tamakku kommunimut pilersaarummi ersersinneqassapput.

Aningaasaqarnikkut ukiunut qulinut pilersaarut

Sanaartugassatigut allatigullu tigussaasunik pilersaarusionerup aningaasaqarnikkullu aalajangiisarnertit imminnut ataqatigiinnerunissaat ugartorneqartaannarpoq. Aningaasaqarnikkut ukiunut qulinut pilersaarut (2015-2025) atorlugu sanaartugassatigut tigussaasutigullu pilersaarutit pingaarnertit, Kommunimut pilersaarut 2015-2027, aningaasarsionnikkut pilersaarummut ataqatigiissinneqarsinnaanngorput.

Ukiunut qulinut aningaasaqarnikkut pilersaarummi innuttaasut namminneq inoqutimillu pisortanik isumalluuteqarunnaarsillugit immiut napatittunngornissaannut allannguinerit suut pisariaqarnersut tunngaviusumik nassuiarneqarpoq. Tassalu aningaasarsionnikkut ukiunut qulinut pilersaarummi aqqissugaanikkut iliuusissat kommunip ukiumoortumik missingersuutaanut ilanngunneqartartussat tunngavissiorneqartassapput. Tamatuma peqatigisaanik aningaasarsionnikkut ukiunut qulinut pilersaarummi inuiaqatigiit aqqissugaaneranni allannguutaasariaqartut kommunimut pilersaarummi aamma ersersinneqartussat tunngavissiorneqassapput.

Pilersaarusionermi periusissaq aammalu tamanut tusarniaaneq

Kommunalbestyrelsip aammalu allaffeqarfiup ukiuni kingullerni sisamani kommunimut pilersaarummik suliniutinillu tassunga atasunik suliaqarnerat pissutigalugu kommunimut pilersaarutip qassitigut allanngortinneqarnissaa kissaatigineqarsimavoq. Aammalu kommunimut pilersaarutip nutarterneqarnerani isumassarsianik siunnersuutunik oqaatigiumasanillu pissarsiniarluni kommuni nunaqarfinnut tamanut tikeraarsimavoq kiisalu illoqarfinni pingasuni innuttaasunik ataatsimiititsisarsimalluni. Nunaqarfinnut tikeraarnertit innuttaasunillu ataatsimiititsinertit pingasunit katersat "Paasissutissat 2015-mi Kommunimut pilersaarusionermi periusissiamut attuumassutillit"-mi katersorneqarsimapput.

Kommunimut pilersaarusionermi periusissiaq 2015-imeersoq Kommune Kujallermi Kommunalbestyrelsip ulloq xx/11 2015 ataatsimiinnerani akuersissutigineqarpoq.

Imai:	Qupp.
1. Eqikkaaneq – pilersaarusiornermi periusissiaq 2015	6
2. Tunngavissat nutaat	
1.1 Innuttaasut allanngoriartornerat	9
1.2 Sumi nunassittarneq	11
3. Pilersaarutip killiffia nutarterneralu	
2.1 Takorluukkat aamma ilusilersornera	14
2.2 Inuussutissarsiutit suliffissaqarittsinerlu	16
2.3 Nunassittarneq inissiallu	21
2.4 Isumaginninneq	23
2.5 Kulturilu sunngiffillu	26
2.6 Atuartitsineq paarsinerlu	29
2.7 Kulturikkut kingornussiarsiat	33
2.8 Angallanneq – pilersuineq attaveqaatillu	36
2.9 Pilersuineq eqqagassalerinerl	39
2.10 Piujaannartitsineq	42

1. Eqikkaaneq – Pilersaarusiormi periusissiaq 2015

Immikkoortumi uani kommunimut pilersaarusiormi 2016-2028-imi kommunimut pilersaarummi nutarterneqartussatut kommunalbestyrelsimit kissaatigineqartut eqikkarneqarput. Taamaammatt suliaasaqarfinni taakkunani kommunimut pilersaarut ilaannaasumik nutartigaavoq. Kommunip pilersaaruttip sinnera akuereqqitassanngortinneqassaaq.

Kapitali 2-imi suliaasaqarfinni ataasiakkaani tunuliaqutaasut killiffiillu sukumiinerusumik oqaluttuarineqarput.

4.1 Takorluugaq iluserlu pingaarneq

Aaqqissugaaneq pingaarneq eqqarsaatigalugu anguniakkat tamanut sulii atuuttussaassapput. Taamaattorli innuttaasut katitigaaneranni, sumi nunaqarneranni inuussutissarsiormiluu ineriartorneq qanittukkut pisoq eqqarsaatigalugu illoqarfiit nunaqarfiillu annertuumik inukilleriarsimasut pillugit pilersaarusiornikkut anguniagassiortoqarnissaa sulii pisariaqarnerulersimavoq.

Taamaammatt siunnersuutigineqarpoq kommunimut pilersaaruttip nutarterneqarnerani immikkut isiginiarneqartut tassaassasut

- ***illoqarfiit pingasut akornanni suliaasanik agguataarineq***
- ***nunaqarfiit siunissami ineriartornissaat, tamatumalunilu ineriartortitsinermi periaasissat nutartikkat sakkugineqassallutik..***

4.2 Inuussutissarsiorneq suliffeqarnerlu

Pilersaaruteqarfiimmi qaangiuttumi illoqarfiit nunaqarfiillu tamarmik nunaminertanik inuussutissarsiorfissanik naammattunik immikkoortitsivigineqarsimapput. Paasinarsisimavorli inuussutissarsiorfissat inissisimaffiat aamma / imaluunniit pitsaassusiat piffinni tamani pitsaanerpaajuannanngitsoq.

Kommunimut pilersaaruttip nutarterneqarnerani siunnersuutigineqarpoq

- ***illoqarfinni pingasuni inuussutissarsiorfissatut immikkoortitat naliliivigeqqinneqarnissaat immikkut isiginiarneqassasoq, kiisalu***
- ***aatsitassarsiorfiusinnaasut pilersinneqarnerat kommunimut pilersaarusiormimut qanoq kinguneqassanersoq isiginiarluarneqassasoq.***
- ***Periarfissaq alla: aatsitassarsiornissamik pilersaarutit malinnaaffigilluarneqassasut kommunimut pilersaarusiormimut kingunissai ilanngussinnaajumnallugit,***

- *nunaqarfinni namminersorlutik inuussutissarsiornermik ingerlatsisunut atugassarititaasut isiginiarluarneqarnerulissasut.*
- *Qaqortumi Tasersuup eqqaani sanaartorfigeqqusaanngitsumi piumasaqaatinik sakkukilliliinerup nassatarissammagu*
- *2015-imi sanaartorfigeqqusaanngitsumi piumasaqaatit sakkukillilersaarneqarnerat tunngavigalugu Qaqortumi Tasersuup eqqaani inuussutissarsiorfissani atugassarititaasut allanngortiterneqassasut*

4.3 Nunassittarneq inissiallu

Ataatsimut isigalugu Kommune Kujallermi inissianik amigaateqartoqanngilaq; kisiannili sumiiffinnut agguataarsimanerat aammalu angissusiisa qanoq ittuussusiisalu agguataarsimanerat pissutigalugu inissianik nutarterineq nutaanillu sanaartorneq sulii pisariaqarput. Kommunimut pilersaarummi atuuttumi illoqarfinni pingasuni nunaqarfinnilu aqqanilinni inissialiornissamut inissaqartitsisoqarpoq.

Utoqqaat amerlinissaata naatsorsuutigineqarnera inuusuttullu amerlanerusut ilinniagaqalernissaannik kissaateqarneq aallaavigalugu siunnersuutigineqarpoq

- *kommunimut pilersaarutip nutarterneqarnerani inissiat aalajangersimasut utoqqarnit inuusuttunillu siunissami piumaneqartussat immikkut isiginiarneqassasut, kiisalu*
- *kommunimi tamarmi inissaqartitsineq pillugu pilersaarut suliarineqassasoq.*

4.4 Isumaginninneq

Kommune Kujalliup aaqqissugaanermut politikkaa, inuusuttunut, utoqqarnut aammalu inuunermi unittooqqasunut suliffeqarnerullu avataaniittunut immikkut suliniuteqarfiusoq, aallaavigalugu siunnersuutigineqarpoq kommunimut pilersaarummik nutarterineq pissasoq makku immikkut isiginiarlugit

- *kommunimut pilersaarummi sanaartukkani innuttaasut ikiortariallit – utoqqaat, innarluutillit aammalu suliffeqarnerup avataaniittut – imminnut ikiornulernissaat ajornarunnaarsinneqassaaq.*

Tassa ilaatigut imaappoq utoqqaat illuisa, utoqqarnut inissiat, innarluutilinnut inissiat allalu ilusilersugaanerat inissisimanerallu naliliivigeqqinneqassaaq kiisalu inuit taakku pisariaqartitaat naapertorlugit illoqarfiit ilusilersugaanerat isummerfigeqqinneqassalluni.

4.5 Kulturi sunngiffillu

Kommunimut pilersaarutip nutarterneqarnerani kulturikkut sunngiffimmilu neqeroorutit amerlisarnissaannut periarfissat misissorneqassapput

- *kommunimi kulturip illorsuanik peqalernissamut tunngavissat*
- *illoqarfinni tamani ivigaasanik arsaattarfeqalernissamut tunngavissat*
- *sunngiffimmi sammissaqaarittsinermi atugassarititaasunik pitsanngorsaaneq.*

4.6 Atuartitsineq meeqqanillu paarsineq

Illoqarfiit atuarfiisa angisuut nutarterneqarneranni allineqarnerannilu Kommune Kujallermi atuarfiit aqqissugaaner at inississaaq. Siunnersuutigineqarpoq

- *kommunimut pilersaarutip nutarterneqarnerani nunaqarfinnut pilersaarutip nutarterneqalerpata nunaqarfinni atuarfiit siunissaat sukumiinerusumik naliliivigineqassasut kiisalu*
- *paaqqinnittarfiit siunissami nutarterneqarneranni illoqarfinni pingasuni paaqqinnittarfiit aqqissugaaner at naliliivigeqqinneqassasoq.*

4.7 Kulturikkut kingornussarsiat

Kommunimut pilersaarutip nutarterneqarnerani matumani siunnersuutigineqarpoq kulturikkut kingornutassiat tammatsaaliorneqarner at saqqumilaartinneqarnerallu eqqarsaatigalugit suliniutit uku marluk immikkut sammineqassasut:

- *illoqarfinni nunaqarfinnilu illut eqqissisitassat allanngutsaaliugassallu naliliivigeqqinneqassasut kiisalu*
- *Kujataata UNESCO-p silarsuarmiunut kingornutassiaanut ilanngutsinneqarnissaanik siunnersuutit kommunimut pilersaarutip nutarterneqarneranut ilanngunneqassasut, tassunga ilanngullugit Ikigaani qallunaatsiaqarfiup allallu oqaluttuarisaanikkut pingaarutillit illersorneqarnissaat oqaluserineqassasut.*

4.8 Angallanneq – attaveqaatit pilersuinerlu

Qaqortumi mittarfiliornermut ilanngullugu siunnersuutigineqarpoq kommunimut pilersaarummi

- *Angallannermut atatillugu kommunimut pilersaarummi sanaartorfissiat tamakkerlutik naliliivigeqqinneqassasut, tassunga ilanngullugit Qaqortumi mittarfimmu at atillugu nununaminertat atortorissaaruteqarfiillu, Nanortalimmi ujaraaqqanik mittarfiup inissaa aammalu Narsap Qaqortullu akornanni aqquserngit angallatillu atorlugit attaveqaatit.*

4.9 Pilersuineq eqqaaveqarnerlu

CO²-mik aniatitamik annikillisaaniarneq tunngavigalugu avatangiisinullu suliniarneq nukittorsarniarlugu kommunimut pilersaarutip nutarterneqarnerani siunnersuutigineqarpoq:

- ***Nanortalik pilersuineq eqqarsaatigalugu Nanortalimmi erngup nukinganik nukissiorfiliornissaq immikkut sammineqassasoq***
- ***eqqagassalerineq eqqarsaatigalugu ataatsimut pilersaarusiortoqassasoq***
- ***Qaqortumi imeqarneq pillugu sanaartorfigeqqusaanngitsumi piumasaqaatinik qasukkaaneq tunngavigalugu tamatuma iluani kommunimut pilersaarummi aalajangersakkat allanngortiterneqassasut.***

4.10 Piujuartitsineq

Kommunimut pilersaarutip matumani nutarterneqarnerani asimi suliassat assigiinngitsut kissaatigineqariartuinnarnerat tunngavigalugu siunnersuutigineqarpoq

- ***asimi illuaraliorneq, savaateqarfiit / tuttuuteqarfiit allineqarnerat, teknikkikkut atortorissaaruteqarfiit pillugit aalajangersakkat naliliivigeqqinneqassasut.***

2. Tunngavissat nutaat

Kommunerujussuit pilersinneqarnerisa kinguninngua 2009-imiit 2011-imut Kommunimut Pilersaarut 2011-2022 suliarineqarpoq. Kommunimut pilersaarut kommunitoqqanik pingasunik tunngaveqarpoq kommunillu nutaap allaffissornikkut ineriartornikkullu tunngavissinneqarnissaanik annerpaamik siunertaqarluni.

Maanna piffissami pilersaaruserfiusumi ukiut siulliit sisamat atorsimalerpavut ineriartornerullu sammivii kommunimut pilersaarutip nutarterneqarnerani isiginiarneqartariaqartut takusinnaalersimallugit.

Aamma silarsuaq tamakkerlugu aningaasarsiornikkut ajornartorsiorneq nunatsinni nalaanneqarpoq allanit kingusinnerutsiartumik. Kujataani tamanna malunniuppoq sanaartornerup kigaallanneratigut, pisortat aningaasaqarnerup ilungersunarsineratigut aammalu suliffissaaleqinerup annerulerneratigut.

Piffissamili pilersaruteqarfimmi aggersumi aningaasarsiornerup pitsanngoriartorsinnaanera qassiinik takussutissaqarpoq. Aatsitassarsiorfiit annertuut marluk piffissami sivisuumi pilersaaruserneqarsimalerput ukiunilu tulliuttuni aalajangiisoqassaaq taamaattoqassappallu aatsitassarsiorfiit qanoq aqqissugaanissaat aalajangersarneqassalluni.

Aammattaaq inuussutissalerinikkut, tassa savaateqarnermi aalisarnermilu qassiinik suliniuteqartoqarpoq aamma periarfissanik nutaanik tikkuussisunik. Narsami tamalaanik neqileriffeqalerpoq ukiunilu aggersuni neqinik tunisassiornerup annerulernissaanut tunngavissiiinnaalluni. Aammattaaq nutaanik aningaasaliisoqarneratigut kujataani aalisarnermi aalisakkanillu tunisassiornermi annertuumik suliffissaqartitsinissamut toqqammaviliisoqarpoq, minnerunngitsumik immap pisuussutaanik kommunip sineriaani aalisarneqartunik suliareqqiinermi.

Kiisalu ukiuni aggersuni kommunimi annertuumik sanaartortoqalernissaanut tunngavissiorniarluni politikikkut allaffissornikkullu annertuumik suliniartoqarsimavoq, minnerunngitsumik Narsap Qaqortullu akornanni mittarfiliornissaq eqqarsaatigalugu, kiisalu sanaartukkat taakkununga tunngassuteqartut eqqarsaatigalugit.

Kommune Kujallermi aqqissugaanikkut ajornartorsiut annertoq aningaasatigut aamma ajornartorsiutinik nutaanik pilersitsisoq tassaavoq kujataani innuttaasut katitigaanerata allannguuteqarnera. Pisariaqartunik allanngortoqanngippat inuit ikiliartuinnassapput, aammalu utoqqaat amerliartuinnassallutik taamalu pilersuisussat nammagassaat amerliartuinnassallutik.

Kommune Kujalliup aningaasaqarneranut erngerluni sunniutaasoq tassaavoq suliasaqarfinni ataasiakkaani suliat ikiliartornerat. Pissutsit taamaannerat pissutsillu nutaat takkuttartut pissutigalugit kommunip aningaasaqarnera eqqarsaatigalugu Naalakkersuisut 2014-imi februarimi naliliipput kommunit marluk aningaasaqarnerannik nakkutilliineq sukatertariaqartoq, sukanganerusumillu nakkutigineqalersussat aappaat tassaavoq Kommune Kujalleq.

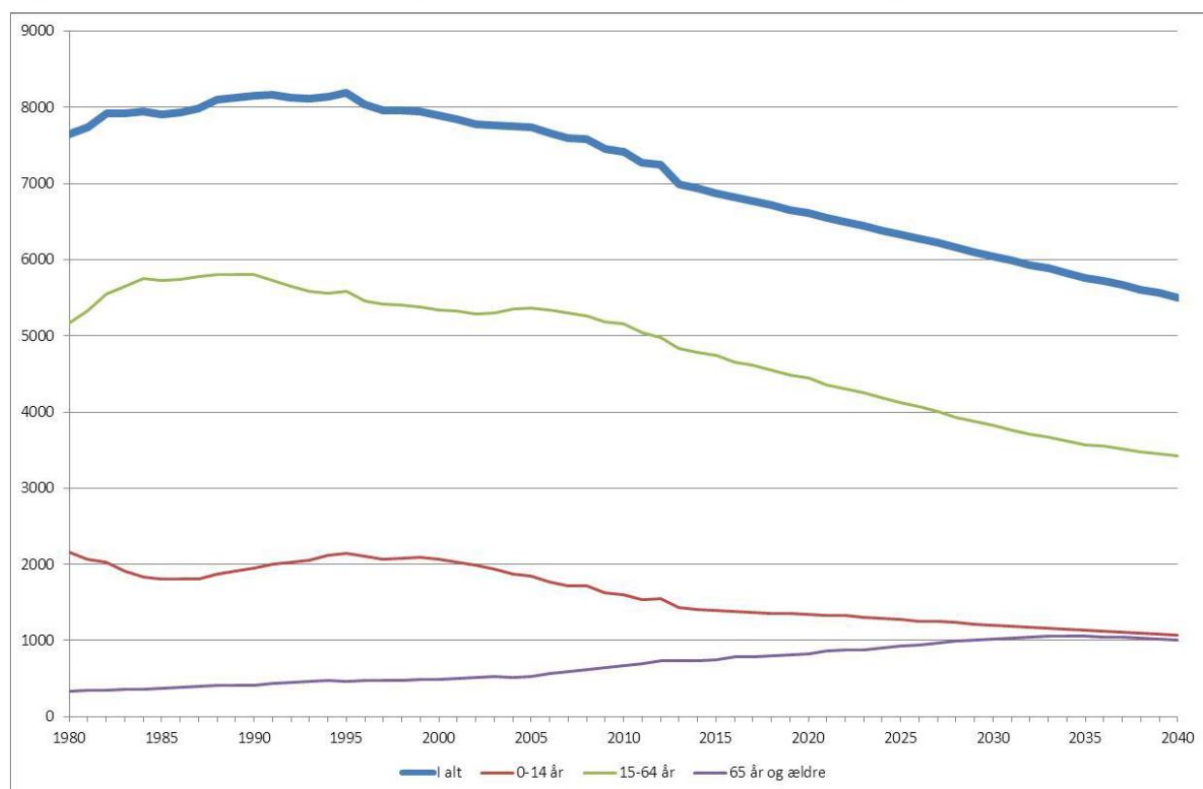
Taamaattorli qassiitigut pissutsit ilorraap tungaanut ingerlasut kujataani kommunillu aningaasaqarneranik ajornartorsiutinik millisitsisinnaasut qassiuupput. Naalakkersuisut kommuninik qanimut suleqateqarlutik naligiissaarinermik naammaginarnerusumik aaqqissuussipput 2015-muugallartoq atuuttumik, aaqqissuussinerli ataavannerusussa Kommune Kujallermi aningaasaqarnikkut pitsaannerusumik toqqammavissaqalernissamik pilersitsisussatut naatsorsuutigineqarpoq. (Innuttaasut allangoriartornerat tamatumalu aningaasarsionnikkut kinguneri nalunaarusiami "Aningaasarsionnikkut ineriartorneq" Kommune Kujalleq, august 2014 sukumiinerusumik oqaluttuarineqarput)

2.1 Innuttaasut allangoriartornerat

Kujataa ineriartoqqissappat innuttaasut amerliartoqqilertariaqarput. Aamma inuit sulisinnaaffimmissut ukiullit amerlassusii kiisalu meeqqat utoqqaallu amerlassusii aamma oqimaaqatigiinnerulertariaqarput.

Namminersornerulernermit ullumimut innuttaasut amerlassusiisa allangoriartorsimanerat kiisalu 2040-ip tungaanut amerlassuserilerumaagaanik eqqoriaanerit titartagaq 2.4-mi takutinneqarput.

Figur 2. Befolkningsudviklingen 1980-2014 samt fremskrivning frem til 2040

Kilde: Egne beregninger på basis af Statistikbanken, Grønlands Statistik, udtræk fra juni 2014.

1980-imiit 1995-imut innuttaasut katillutik 556-inik amerleriarsimapput. Tamatuma kingorna ukiut tamaasa inuit ikiliartorput. Ukiut 20-it matuma siorna inuit amerlinerpaagamik 8.193-inik amerlassuseqarput. 1995-imiit inuit 6.931-imut ikilissimapput, tassa inunnik 1.262-inik. Ukiuni qulikkaani tullerni sulit inuit ikiartornissaat naatsorsuutigineqarpoq, taamalu 2024-imi taamaallaat inuit 6.380 Kommune Kujallermi najugaqalersimassallutik.

Kujataani atugarissaarneq illersorsinnaajumallugu pissutsit tamakku illuanut saatsittariaqarput. Inuit ikiliartornerat allaquttussaannngitsumik aningaasarsiornikkut periarfissanik annikillisisusaaavoq taamalu inuit ataasiakkaat atugarissaarnissaannut aningaasartuutit agguaqatigiissillugit amerlassusii qaffakkiartortussaallutik aammalu akileraarutitigit isertitat ikiliartortussaallutik.

Kommunip aaqqissugaanerani anguniakkat pingaarnerit:

Kommune Kujalleq inuussutissarsiornermut pitsaasumik politikkeqarnermigut inuussutissarsiortunik qanimut suleqateqarluni kommunimi inuttusiartortitsilissaaq 2025-imi innuttaasut ukiut 20-it matuma siornatulli amerlassuseqaqqilersussanngorlugit. Tassa imaappoq 2025-ip tungaanut innuttaasut ukiumut 1,82 pct.-imik amerleriartassapput, tassa inuit ukiumut 126-inik amerleriartassallutik. Pitsaasumik inuussutissarsiornikkut politikkeqarnikkut taavalu innuttaasut amerliartorneratigit sulisinnaasut aammalu meeqqat inuusuttullu amerlissapput taamalu utoqqaat amerliartoraluarpataluunniit pilersuisusaaq amerlassusiat allanngortinneqassanani.

2.2 Sumi nunassittarneq

Namminersornerulernermit maannamut sumi nunassittarnerup allanngoriartornera aalajangersimasunik qassiinik sammiveqarsimavoq:

- Sinerissamiit Nuummut noorartoqartuarsinnarpoq.
- Nunap immikkoortuini illoqarfiit annerit noorarfigineqartuarput.
- Danmarkimut nunallu allanut noorarneq alliartorpoq.

Kommune Kujallermi inuit nunassiffigineqarsimasut tassaapput illoqarfiit pingasut, nunaqarfiit aqqanillit aammalu savaateqarfippaaluit. Illoqarfiit pingasut 1980-imiit maannamut angissutsimikkut allanngungaarsimangillat, illoqarfiilli avataanni inuit malunnaqisumik ikileriarsimallutik.

Tabel 3-ikkut takutinneqarpoq illoqarfiit ikioq 2000-imiit 303-inik inukilleriatsiarsimasut, procentinngorlugu 4,8 pct. Nunaqarfiit 658-inik inukilleriarsimapput, procentinngorlugu 42,9 pct., aammalu savaateqarfiit allallu inui allanngorsimangillat. Pingaartumik nunaqarfimmiut ikileriarsimanagerat maluginiagassaavoq.

Tabel 3. Befolkningen fordelt på bosætningstype, udvalgte år

Bosætningstype	1980	1990	2000	2010	2014
By	5.719	6.363	6.359	6.352	6.056
Bygd	1.928	1.792	1.534	1.064	876
Fårehold m.v.	274	208	157	173	156
Hele kommunen	7.921	8.363	8.050	7.589	7.088

Kilde: Egne beregninger på basis af Grønlands Statistik, Statistikbanken, udtræk juni 2014.

Aningaasartuutit eqqarsaatigalugit nunaqarfiit affaannarmik inoqalersimanerat imaangilaq kommunip innuttaasunut sullissivinnullu aningaasartuutai affaannangussasut. Paarlattuanilli atuarfimmik, meeqqerivinnik, utoqqaat isumagineqarnerinik allanillu atuisussat ikiliartortillugit inummut ataatsimut aningaasartuutit qaffakkiartuinnartarput.

Illoqarfinnut noorarneq ukiuni qulikkaani tulliuttuni sulii ingerlaanartussaarpasippoq.

Illoqarfinnut noorarnerup kinguneri assigiinngisitaqaat. Inuussutissarsiornikkut periarfissalimmi inuiaqatigiit attaveqarnikkut pilersuinikkullu pisariaqartitaat inissiallu amerlisarneqassapput taamalu suliffissaqartitsineq isertitallu qaffariartussallutik. Aamma nunani allanisulli pisortat aningaasaqarnerat ilungersunarsiartortillugu sullissiveqarfinnik allanillu qitiusumut eqiterineq pisariaqaleriartussaaq suliat pitsaannerusumik naammassisaqarfiusalernissaat siunertaralugu taamalu aningaasartuutit qaffasissusiat killilersimaarneqartuaannarsinnaaqqullugu.

Aamma sumi nunassittarnerup allanngoriartupiloornera pissutigalugu kujataani ataatsimoorutigilluarsimasavut, tassa qangatut inuussutissarsiutit inooriaatsillu, ilaqutariissuseq aammalu kulturikkut pingaartitat ilungersunartorsiorfiujartuinnassapput. Ukiuni aggersuni inoqarfiit mikisut minnerpaaffissartik tikikkumaarpat ima inukitsigilerumaaramik sullissinerit nalinginnaanerpaalluunniit innuttaasunut ataasiakkaanut naatsorsoraanni akisoorujussuannngortussaammat.

Iluatungaani illoqarfinni – pingaartumik illoqarfinni massakkut alliarorfiusuni – aningaasarsiornikkut siuariartornissamut toqqammavissaqassaaq. Illoqarfinni taakkunani aggauaqatigiissillugit isertitat ilinniarsimassuserlu inoqarfiit sinnerinit qaffasinneruvoq. Aamma inuit amerlatsikkiartortillugit inuernikkut ingerlanneqarsinnaasut amerliartortarput. Tassa imaappoq filmertarfiit, atuagaarniarfiit, cafét, timersornerit allalu inuusuttut atugarissaarlutik nunassissagunik piumasaat pilersinneqarsinnaangussapput. Illoqarfiit alliarortillugit nioqqutissat sullissinerillu, aningaasat, atortorissaarutit, nutaaliornerit inuilli amerlanerusut ingerlaalissapput. Innuttaasut amerlanerujartuinnartut, soorlu illoqarfimmi ilinniartut, illoqarfimmi kulturinut, nioqqutissanik sullissinernillu atuinernut inuuniarnermilu atukkanut illoqarfinni minnerusuni nunaqarfinnilu naammattuugassaangitsunut saakkiartuinnassapput.

Inoqarfinni annerusuni minnerusunilu nammaqatigiinnermi tunngaviit pingarnerpaat tassaapput massakkut agguaasarnermi tunngaviit attanneqaannassasut, kisiannili aamma inoqarfiit angissusii naapertorlugit pisortat sullissineri assigiinngissitaartinneqassasut. Ullumit taamaareerpoq.

Pisortat sullissinerisa assigiinngissitaartinneqarneratigut sulisussanik pisariaqartitsineq naapertorlugu innuttaasut naleqqussarnissaminnut kajumissaatissaqartuaannassapput taamalu suliffissaqartitsineq annerussaaq taamaallunilu isertitat qaffasinnerulerneratigut innuttaasut atugarissaartitaanerat illersorneqarsinnaangussalluni aningaasatigullu imminut nammannissaq pilersinneqassalluni.

Inissianik, sullissivinnik attaveqarnermi pilersuinermilu atortunik nutaanik pilersitsiortorneri pisariaqartitsinerup annerpaaffiani pisassapput. Ullumikkullu pisariaqartitsisut annerit tassaapput illoqarfiit annerit. Illoqarfiit annerit avataanni piffinni qassissunnguaannarni inissianik nutaanik pisariaqartitsisoqarpoq. Inuussutissarsiornerup ineriartornissaanut inuusuttullu ilinniarsimasat nunatsinniinnartinneqarnissaanut inissiat naleqquttut pissarsiarineqarsinnaassusiat apeqqutaasorujussuuvoq. Suliffissaqartitsinerup annerpaamik alliariorneri illoqarfinilu annerusuni inissiat amerlanersaat pissarsiarineqarsinnaassapput.

Sumi nunassittarnerup allannguutai

Illoqarfiit pingasut assigiinngitsumik ineriartorput. Ataatsimut isigalugit illoqarfiit angissutsimikkut allanngungaarsimangillat, illoqarfiilli ataasiakkaat ineriartornerat assigiinngilaq. Titartagaq 5-imi Kommune Kujallermi illoqarfinni pingasuni ineriartornerup allanngoriartornera takutinneqarpoq.

Figur 5. Befolkningsudviklingen i tre byer, indeks 1980=100,0

Kilde: Egne beregninger på basis af Grønlands Statistik, Statistikbanken, udtræk juni 2014.

Illoqarfiit pingasut inuttussutsimikkut allanngoriartornerat assigiinngeqaaq. Qaqortoq ukiut qilikkaat kingullit inuttusiartupiloorsimavoq ukiunilu kingullerni unikaallassimalluni, illoqarfiilli marluk 2004-ip tungaanut aalaakaasumik inoqarsimapput, kingornalu inukilliartupiluulersimallutik.

Tunngavissat allanngornerannik oqaluttuarineqartut uani sukumiinerusumik oqaatigineqarput ” Aningaasaqarneq pillugu ukiunut qulinut pilersaarut” november 2014
www.kujalleq.gl/#####

3. Kommuniq pilersaarutip killiffia nutarneralu

Kommune Kujallermut pilersaarummi anguniakkat pingaarnit nutarterneqarnerat tulliuuttuni oqaatigineqassaaq aammalu suliaasaqarfinni taakkunani kommunimut pilersaarutit allangortinneqassappata allangortinneqarneranni anguniakkat killiffii nassuiarneqarlutik.

1. Takorluugaq iluserlu pingaarneq

Kujataa - kommuneq qorsuusoq, tungutsarissaq qaqqorissorlu - nunassaqqissuussaaq, suliffissaqqilluni tikeraagassaqqissuullunilu.

Iluseq pingaarneq:

Kujataani illoqarfiit pingasuusut tamarmik 1700-ikkut naajartorneranni niuerfissatut pilersinneqarsimapput. Kingornalu niuerfiunermik tunisassiorfiunermillu saniatigut illoqarfingorsimapput sullissiviusut nutaaliaasut, aammattaaq nunaqarfinnut savaateqarfinnullu qanigisaminnut qitiusutut. Aaqqissugaaneq taanna ineriartorteqqinneqarsinnaavoq illoqarfinni pingasuni ineriartorneq aallaavigalugu, aammalu illoqarfiit akornanni suleqatigiinneq annerulersinneqassalluni. Illoqarfiit nunatsinni silarsuarmilu allami illoqarfinnut allanut nallersuussinnaassappata anguniagassaaq tamanna pinngitsoorneqarsinnaanngilaq

Anguniagassatut siunnersuutit:

1. Nakorsaqaqarfinni katsorsaarnit pisariunerusut, ilinniakkat qaffasinnerusut, kujataani sullissiviit eqqarsaatigalugit Qaqortoq qitiussaaq.
2. Illoqarfiit angisuut ingerlalluartut pingasuusut, Narsaq, Qaqortoq Nanortalillu najugaqarfittut inuussutissarsiorfittullu inissimassapput kiisalu nunaqarfinnut aqqaniliusunut savaateqarfinnullu qitiussallutik.
3. Nunaqarfiit annerit qassiit inuussutissarsiorfeqarlutillu sullissiveqassapput
4. Nunaqarfiit minnerit savaateqarfiillu sullissinnikkut nunaqarfinnut illoqarfinnullu qaninnerusunut attaveqassapput.

Pilersaarusionerup killiffia iliuusissatullu pilersaarutit

Qaqortoq kujataani sullissineq eqqarsaatigalugu illoqarfiit pingaarnersaattut piffissami pilersaarusionerup suli inissimalluarnerulersimavoq. Niuerneq Ilinniarsiup

aammalu Ilinniarnertuunngorniarfiup Campus Kujallinngorlutik kattunneratigut ilinniartoqarfittut avatangiisit nukittuallassimapput aammalu Campus Kujalliup allinissaa aalajangerneqarlunilu aallarnerneqarsimavoq. Aamma Qaqortumi ilinniartut inaannik sanaartorneq annertoq naammassineqarpoq. Eqqartuussiviit nunap immikkoortuinut eqiterneqarneratigut Qaqortumi eqqartuussivimmik angisuumik sanasoqalerpoq. Inuussutissarsiorneq eqqarsaatigalugu sanaartornikkut aammalu aalisakkeriveqarnikkut ammeriveqarnikkullu inissisimalluaannarpoq.

Nanortalimmi illoqarfiup inuussutissarsiornikkut ineriartornera sulissutigineqartuarpoq. Taamalu piffissami pilersaaruteqarfimmi aalisakkerivik uummarissaqqinneqarpoq. Narsami nutaavimmik neqileriviliortoqarpoq Narsap savaateqarnikkut qitiuneranik naqissusiisumik, aammattaaq inuussutissalerivik INUILI allineqarpoq nutaanillu ingerlatalerneqarluni (aalisakkanik tunisassiornermik ilinniarfik ATI).

Nunaqarfiit arlallit eqqarsaatigalugit (Alluitsup Paa, Ammassivik, Eqalugaarsuit aammalu Aappilattoq) tunitsivinnik suliareqqiivinnillu ammasoqarpoq nunaqarfiit nutaanik periarfissaqarnerannik takutitsisunik.

Kommunimut pilersaarutip nutarterneqarnerani periusissiaq

Aaqqissugaaneq pingaarneq eqqarsaatigalugu anguniakkat tamanut suli atuuttussaassapput. Taamaattorli innuttaasut katitigaaneranni, sumi nunaqarneranni inuussutissarsiornermilu ineriartorneq qanittukkut pisoq eqqarsaatigalugu illoqarfiit nunaqarfiillu annertuumik inukilleriarsimasut pillugit pilersaarusiornikkut anguniagassiortoqarnissaa suli pisariaqarnerulersimavoq.

Taamaammat siunnersuutigineqarpoq kommunimut pilersaarutip nutarterneqarnerani immikkut isiginiarneqartut tassaassasut

- ***illoqarfiit pingasut akornanni suliassanik agguataarineq kiisalu taakkunani illoqarfiit ineriartornerneq aammalu***
- ***nunaqarfiit siunissami ineriartornissaat, tamatumalunilu ineriartortitsinermi periaasissat nutartikkat sakkugineqassallutik.***

2. Inuussutissarsiorneq suliffissaqartitsinerlu

Inuiaqatigiit kalaallit tamarmik inuussutissarsiutinik ineriartortitsineramik nutaanik ilungersuutissaqarput – pingaartumik Kujataani taamaappoq kujataanilu aalisarneq, avammullu tunisassiorneq tassunga atasoq, inuussutissalerineq, nunalerinermi nunami namminermi tuninisassiorneq, takornariartitsineq kiisalu aatsitassarsiorneq ineriartortitsinerneq sammineqarput.

Piniarneq sinerissami 3 sòmil tikillugu aalisarneq inuussutissarsiornermut suli pingaaruteqartussapput, aammali killeqarfik 200 sòmiliusoq tikillugu avataani aalisarnerup ineriartornissaanut periarfissaqarluarpoq, tassa saarullit, suluppaakkat aammalu itisoormiut allat eqqarsaatigalugit. Avataani avammut tunisassiorneq siunertaralugu aalisarneq, nunami tunitsivinnut tunisinissamut pisussaaffilik suliffissaqartitsinikkullu annertuumik sunniuteqartussa kommunimi inuussutissarsiutit pingaarutilittut Kommune Kujallermit isigineqarput.

Inuussutissalerineq aammalu nunalerinermik inuussutissarsiorneq tassaapput Kujataani maanna nunatsinni tunisassiorneq piginnaaneqarfiulluareersut. Savaateqarfiit ukiuni kingullerni unerarnerat kigaallatsinneqartariaqarpoq, Narsamilu neqileriffiup pilersorneqarnera qularnaarneqassalluni. Kujataani nunalerinermut piginnaasat ineriartorteqqinneqassapput kiisalu suliareqqiinnikkut nutaaliornikkullu siuariartorfiusalluni, aamma tunisassiornermi atortut annertusineqarneratigut kiisalu nunaateqarfiit pioreersut annertusarnerisigut kiisalu nutaanik pilersitsinikkut tamanna pissaaq, aamma uumasunik ameerniutaasartunik tunisassiorneq, nersussuit neqaannik immuinillu tunisassiorneq, nujuitsunik tuttuuteqarneq kiisalu naatiiveqarneq kiassakkanillu naatitsiveqarneq tamanna ineriartortinneqassalluni.

Inuussutissarsiutit ineriartortitassat allat soorlu aatsitassarsiornerup siunissami pingaaruteqarluinnalersinnaanera naatsorsuutigineqarsinnaavoq. Aatsitassarsiorneq kujataani suliffissaqartitsinerneq assorujussuaq pingaaruteqalersinnaavoq aammalu suliffinni aatsitassarsiornerneq tapertaasuni soorlu assessorissatigut sullissinikkullu annertuumik suliffissaqartitsilersinnaalluni.

Takornariartitsineq, inuussutissarsiut annertusaavigineqarsinnaasoq alla aamma ukiuni aggersuni siuariarfiusussatut naatsorsuutigineqarpoq, pingaartumik kommunimi illoqarfinni annermik suliffissaqartitsinikkut sunniuteqartussaavoq, pingaartumik Qaqortup Narsallu akornanni mittarfeqalernikkut kommunip nunatamigut qiterisaa takornariartitsinerneq atassuserneqassalluni. Nunaateqarfinnut nunaqarfinnullu takornariartitsineq ineriartortinneqassaaq, aamma umiarsuit atorlugit takornariartitsineq talittarfeqarneq pitsanngorsaavigineqassalluni.

Aammattaaq kaabilersuaqarneq qarasaasiaqarneq periarfissarpassuaqarpoq suli atorineqanngitsunik.

Taamaamat siunissami ineriartornermi sinaakkutissat aalajangersarneqassappata inuussutissarsiorneq ineriartornermi periarfissat kommunimut pilersaarummi isiginiarneqassapput.

Anguniakkat:

Kommune Kujalliuup kissaatigaa

1. inuussutissarsiornikkut ineriartornermi atugassarititaasut pitsaasut qularnaassallugit, tassa piginnaasaqarluartunik sulisussaqaartitsinikkut, nunaminertassaqaartitsinikkut, attaveqaateqarnikkut pilersuinikkullu, ilinniarnissamut periarfissaqaarnikkut aammalu
2. inuussutissarsiorneq aningaasarsiornikkut siuariartornerup avatangiisinillu mianerinninnerup ataqatigiiffiat ineriartortissallugu,
3. avataasiorluni aalisarnek nunami tunisinissamut suliareqqiinissamullu pisussaaffitalik, ukioq naallugu tunisassiornissamik qularnaarisoq tunngavigalugu aalisarnek avammut tunisassiorfiusoq pilersissallugu,
4. piujuaannartitsineq tunngavigalugu aalisarnermi toqqammavissat tapersersussallugit aammalu aalisakkanik piniagaariingitsunik misileraalluni aalisarnek aallarnissallugu
5. kujataani illoqarfinni nunaqarfiillu ilaanni aalisakkerivinnik nutaanik pilersitsisoqassasoq, pingaartumik suliareqqiiviusunik ukiorlu naallugu ingerlasartunik.
6. INUILLI aammalu Neqi aallaavigalugit Narsap inuussutissalerinermi qitiusunngortinneratigut Kujataa nunatsinnut tamarmut nerisassaasivinngortissallugu,
7. at allanik uumasuteqarfiit nutaat nunalerinermillu allat ineriartortissallugit kiisalu nunaateqarfissaqqissuni nunaleriviit nutaat pilersissallugit.
8. avatangiisitigut illersorneqarsinnaasumik aatsitassarsiornermi suliffeqarfinnik suliffissanillu nutaanik pilersitseqataassalluni,
9. kujataani suliffeqarfiit aalisakkerisunut aatsitassarsiortunullu pilersuisunngornissaannut peqataassalluni,
10. inuussutissarsiutit sullissiviusut ineriartortissallugit, tassunga ilanngullugu qarasaasiatigut attaveqaatit salliutissallugit,
11. takornariartitsineq nunaqarfinni illoqarfinnilu sorlaqartussanngorlugu nukittorsassallugu, takornariartitsinerit assigiinngissitaartut makkuussapput: pisuttuarnerit, kulturikkut kingornussanik takornariat aammalu umiarsuit atorlugit takornariat, taakkulu aamma tunngavigalugit nunaqarfinni nunalerivinnilu takornariagassanik ineriartortitsisoqassalluni najukkami nerisassaatinik ilapittukkamik.

Killiffik iliuusissatullu pilersaarut

Kommune ukiuni kingullerni avataasiorluni aalisarnerup aallarteqqinneranik nalaataqarsimavoq, tassa saarulliit aammalu avaleraasartuut immallu ikerinnarmiut allat kommunip sineriaata avataani naammattuugassaalersut eqqarsaatigalugit.

Aatsitassarsiorneq eqqarsaatigalugu aatsitassarsiorfiusinnaasut qassiit aallarniutaasumik misissuiffiqineqarput. Suliat tamakku kommunip kitaani avannaani Isortumiit tunumi Kangerlussuatsiatsimut (Lindenow Fjordimut) siassimapput. Kommune Kujalleq aatsitassarsiornikkut periaasissiorsimavoq. Aatsitassanut periaasissiakku kujataani aatsitassarsiornikkut ineriartornerup malinnaaviginissaanut sunniuteqarfiginissaanullu kommunip suliniarnera aqunneqarsinnaangussaaq.

Killavaat Alannguanni aatsitassarsiorfissap inuiaqatigiinnut aammalu avatangiisinut sunniutissai misissorneqarsimapput aammalu piaanissamik akuersissut kiisalu inuiaqatigiinnut iluaqusissiissutissat pillugit isumaqatigiinniarnit aallartinneqarsimallutik, aammattaaq Kuannersuarni aatsitassarsiorfissaq pillugu ukiuni aggersuni annertuumik misissuisoqartassalluni.

Kommune Kujalleq aatsitassarsiorfinnut / avataani uuliasiornermut sammititamik pikkorissaasaqattaarsimavoq ilinniarsititsimallunilu.

Nunatsinni kommuninut allanut sanilliullugu inuussutissalerinermi Kujataa siuttuulluinnarpoq. Siuttuuneq taanna ineriartorteqqikkusupparput.

Ukiunissaaq kingullerni nunaqarfinni tunitsivinit qassiit namminersortunut ingerlatassangortiterneqarsimapput, naatsorsuutigineqarporlu taakku nunatta iluani tunisassiassanik tunisassiorfittut atorneqassasut.

2015-imi takornariartitsinermi periaasissaaq nutaaq suliarineqarpoq, tassuunalu kommunip namminersortullu ineriartortitsinermik ataatsimoorlutik ingerlatsisuuunissaat qularnaarneqassaaq. Taanna aqputigalugu Kujataata ataqatigiissutut immikkuullarissunillu neqerooruteqarfiusutut takornariagassaaqqissutut isigineqalernissaa kissaatigineqarpoq. Kujataani takornariat pitsaasunik misigisaqarnissaat kommunimit kissaatigineqarpoq aammalu kujataani takornariagassaaqqissut pillugit paasissutissiisoqarnissaa kissaatigineqarluni. Tamanna takornariartitsinermut attuumassutillit kommunillu suleqatigiilluarneratigut aammalu suliniutinik Kujataatalu avammut nittarsaanneqarnerannik ataatsimut ataqatigiissaarinikkut pissaaq.

Suliffissaqartitsineq

Suliffissat amigaataanerat Kommune Kujallermit ajornartorsiutaaqaaq, kommunillu kissaatigaa suliffissaqartitsinermit politikki, kikkut tamarmik sulisinnaassusillit suliffeqarnermi peqataaffigisaat pilersornissamullu qularnaarutigisaat ingerlatissallugu. Anguniagaq pingaarnerpaaq tassaavoq sivisuumik suliffissaarusimasarneq pinaveersaartissallugu aammalu suliffeqarfiit piffissami qaninnerusumi ungasinnerusumilu sulisussat pisariaqartitaat tunniutissallugit.

Suliffissaqartitsiniarluni suliniutitigut sulisussaqaarnerup sulisussanillu pisariaqartitsinerup oqimaaqatigiisinnegarnissaat qularnaarneqassaaq. Suliffeqarfiit sulisussanik pisariaqartitaminnik pissaqartinneqassapput suliffissaaleqisullu nalinginnaasumik suliffeqalernissamut aqput qaninnerpaaq aqputigissavaat. Taamaammat Kommune Kujallermit kissaatigineqartoq tassaavoq aalisakkanik tunisassiornermi sulisussanik pisariaqartitsineq annerpaaq pissarsiarissallugu aalisakkanik pisassiisarnermi politikki atorlugu.

Suliffiit ilaanni ullumikkut sulisussanik amigaateqartoqarpoq peqatigisaanillu suliffissaaleqisortavut atorfinnut inuttaqanngitsunut naleqqutinngitsunik piginnaanillit amerlaqalutik. Taamaammat sulisussanik piginnaanngorsarneqarfigisaannik ilinniartitaanermi pitsaasumik politikkeqarnissaaq Kommune Kujallermit kissaatigineqarpoq tamatumalu peqatigisaanik aalisakkanik tunisassiornerup sulisussanik annertuumik pisariaqartitsiviusartup kommunimi pilersinneqarnissaa kissaatigineqarluni.

Anguniakkat:

Kommune Kujalliup kissaatigaa

1. aalisarnermi aalisakkanillu tunisassiornermi sulisussanik pisariaqartitsineq annerulersissallugu.
2. siviisuumik suliffissaaleqineq pinaveersaartissallugu kiisalu qaninnerusumi ungasinnerusumilu suliffeqarfiit sulisussanik pisariaqartitaannik pissaqartissallugit.
3. suliffissaqartitsineq pillugu ungasinnerusumut pilersaarusionerme suliffeqarfiit suleqatigineqarnerat annertusissallugu.
4. sulisinnaasut piginnaangorsassallugit suliffeqarfiit piginnaasanik pisariaqartitsinerat sulisunit naammassineqarsinnaangortissallugu.
5. kommunimi ilinniarsiit pioreersut tapersersussallugit aammalu ilinniakkat nutaat, ilinniagassatigut neqeroorutit pikkorissaanerillu kommunimi ingerlanneqalernissaat kajuminnartunngortissallugu.
6. suliamik ilinniagaqarsimanngitsut piginnaangorsaanikkut, soorlu pikkorissaanerit inersimasunillu ilinniartoqartitsinerit aqutugalugit 50 tikillugit ukiullit suliniarfineqarnerat tapersersussallugu.
7. inuusuttut amerlanerpaat ilinniakkaminnik naammassinninnissaannut tapersersussallugit
8. suliffissaaleqisut piaartumik qulaajaavigissallugit taamalu sulisinnaassusillit tamarmik sulilersinniarneqassallutik sulisitsinerit, suliffimmik misiliinerit, ilinniartitsinerit imaluunniit sulinermut piginnaangorsaaqinnerit aqutugalugit.
9. nunaqarfinni imminut pilersulernissamut periarfissat tapersersussallugit.

Killiffik iliuusissatullu pilersaarutit:

Inuusutissarsiummik ineriartorfiusumi sulisut piginnaasariaqagaannik pisariaqartitsineq naammassisinnaajumallugu Kommune Kujalleq ukiuni kingullerni piginnaangorsaaarsimavoq. Suliniarneq taanna ukiuni kingullerni aatsitassarsiornermut sammitinneqarsimavoq, ukiunili aggersuni aalisarnermut sammitinneqassalluni. Kujataamiut avataasiarluni aalisarnermut peqataalernissaat anguniarlugu immikkut suliniartoqassaaq, kiisalu aalisakkanik tunisassiornermi piginnaangorsaaqassalluni. Aalisarneq aatsitassarsiornerlu eqqarsaatigalugit oqaatsitigut suliffimmilu piginnaasassat immikkut sammeneqarput. Ajornartinnagu pikkorissaanerit najukkami ingerlanneqartarput.

Aatsitassarsiornermut immikkut piginnaangorsaaasimanerit kinguneqarluassasut naatsorsuutigineqarpoq tassami Qaqortup Narsallu akornanni mittarfiliortoqalerpat sulisut piginnaasassa aatsitassarsiorfinni atorfissaqartinneqartut assingi mittarfiliornermi pisariaqartinneqassammata.

Suliffeqarfiit piffiillu ataasiakkaat piginnaangorsaanikkut immikkut pisariaqartitaannut kommune eqqumalluarpoq taamaammallu piginnaangorsaanerit tamakku ilinniarsiit immikkoortortaannik, Naalakkersuisunik kujataamiunillu suleqateqarluni aaqjissuunneqassallutik.

Takornariartitsinermisaaq periarfissanik kujataamiut atorluannissaminut periarfissarissaarneruleqqullugit ilinniartitaanerit nanginneqarnissaat kommunimit

kissaatigineqarpoq. Tamanna najukkani pikkorissartitsinernik takornariartitsinerup iluanaarniutitut ingerlanneqarneranut paasinninnerulernermik nassataqartussanik ingerlatsisarnikkut pissaaq.

Qaqortoq kujataani ilinniartoqarfiuvoq, kommunilli kissaatiguarpaq kujataani tamarmi ilinniarfissat nukittorsarneqassasut ilinniarsimasullu sulii amerlanerusut kujataanut kajungilersinneqassasut. INUII aqqutigalugu ATI-ip Narsamut nuunneqarnissaa iluatsinneqarsimavoq aammalu Qaqortumilu Piareersarfik Højskolertussanik ataqatigiissaarivinningsimavoq. Aamma Campus Kujalleq kommunimi iluaqutaallualersimavoq, pingaartumik Qaqortumi taassuma illutaasa allineqarnissaat suliarisinnaasaasalu amerlineqarnerat eqqarsaatigalugu.

Kommunimut pilersaarutip nutarterneqarnerani periusissaq

Pilersaaruteqarfimmi qaangiuttumi illoqarfiit nunaqarfiillu tamarmik nunaminertanik inuussutissarsiorfissanik naammattunik immikkoortitsivigineqarsimapput. Paasinarsisimavorli inuussutissarsiorfissat inissisimaffiat aamma / imaluunniit pitsaassusiat piffinni tamani pitsaanerpaajuannangitsoq. Kommunimut pilersaarutip nutarterneqarnerani siunnersuutigineqarpoq

- ***illoqarfinni pingasuni inuussutissarsiorfissatut immikkoortitat naliliivigeqqinneqarnissaat immikkut isiginiarneqassasoq, kiisalu***
- ***aatsitassarsiorfiusinnaasut pilersinneqarnerat kommunimut pilersaarusiornermut qanoq kinguneqassanersoq isiginiarluarneqassasoq.***
- ***Periarfissaq alla: aatsitassarsiornissamik pilersaarutit malinnaaffigilluarneqassasut kommunimut pilersaarusiornermut kingunissai ilanngussinnaajumnallugit,***
- ***nunaqarfinni namminersorlutik inuussutissarsiornermik ingerlatsisunut atugassarititaasut isiginiarluarneqarnerulissasut.***
- ***Qaqortumi Tasersuup eqqaani sanaartorfigeqqusaanngitsumi piumasaqaatinik sakkukilliliinerup nassatarissammagu***
- ***2015-imi sanaartorfigeqqusaanngitsumi piumasaqaatit sakkukillilersarneqarnerat tunngavigalugu Qaqortumi Tasersuup eqqaani inuussutissarsiorfissani atugassarititaasut allannortiterneqassasut***

3. Nunassittarneq inissiallu

Illuatungaatigut kujataani illoqarfiit nunaqarfiillu kajungernaqisunik illuliortiterfissaqarput taamaaqataanillu illoqarfinni nunaqarfinnilu inigisat mikisuupput pitsaasuunatiluu. Aamma ajornartorsiutit inissarsuit pissutigalugit pilersimasut aqqinniartariaqarput. Siunissami pisariaqartitat, tassa ineqartut avatangiisillu eqqarsaatigalugit, pissarsiarineqarnissaat siunertaralugu inissiaatit avatangiisillu (pinnguarterfiit, pisuinnaat aqquserngi allallu) qanoq ineriartortinneqarnissaannut kommunimut pilersaarummi tunngavissiorqartariaqarpoq.

Namminersornerullutik Qartussat kommunillu ulloq manna tikillugu nutaanik inissialiortuusarsimapput, siunissamili namminersorluni inissiaatit kiisalu namminersortut pisortallu ataatsimoorlutik aningaasalersugaat siunissami amerliartuinnarnissaat naatsorsuutigisariaqarpoq.

Anguniakkat:

1. inissianik nutarterineq nutaaliernerlu aqqutigalugit innuttaasut naammaginartumik angissusilinnik, pitsaassusilinnik pisariaqartitanullu assigiinngitsunut naleqquttumik inissaqarnissaat qularnaarneqassaaq.
2. illoqarfinni nunaqarfinnilu utoqqarnut innarluutilinnullu naleqquttunik inissialiortoqassasoq
3. pitsaasunik ilinniartunut inissaqartitsinikkut ilinniartut ilinniarnermi toqqammavissaannik pitsaanerpaanik sanaartortoqassasoq.
4. inissiat illoqarfimmi avatangiisinut tamarmiusunut naleqquttuunissaat siunertarlaugu inissiat ilusilersugaaneri, kusanassusii avatangiisinullu naleqqussusii pillugit piunasaqaasiortoqassasoq.
5. ineqarfiit eqqaanni nunaminertat ilusilersugaanerat pillugu piunasaqaasiortoqassasoq, tassa kusanartuunissaat aammalu sukisaarsarfittut atorneqarnissaat eqqarsaatigalugu
6. aningaasalersueriaatsit inissialiortiternermik siuarsaaffiusut tapersorsorneqassasut

Killiffik iliutsillu

Inissialiortiterneq annermik illoqarfinni ingerlanneqarpoq, Qaqortorlu inuttusiartornerpaajullunilu illuliortiterfigineqarnerpaavoq. 2011-ip tungaanut Qaqortumi inissiat ukiumut agguaqatigiissillugu 17-inik amerliartarput, Nanortalimmi arfineq-marlunnik kiisalu Narsami sisamanik. (2011-imiit 2015-imut Qaqortumi inissiat taamaallaat 12-it sananeqarput taavalu Narsami Nanortalimmilu inissianik nutaanik sanasoqarani) . 2011-miit 2015-mut taamaallaat inissiat 29-it Qaqortumi atorneqalerput (agguaqatigiissillugu inissiat ukiumut arfineq-marluk). 2010-mi Nanortalimmi Narsamilu illunik inoqanngittoqarpoq Qaqortumili utaoqqisoqarluni.

Nanortalimmi illuliortiterneq ukiuni qulini kingullerni annermik illoqarfiup avannaani Isafjordurip eqqaani ingerlanneqarpoq - ilaatigut uigulukuttut attartortitassat kiisalu illut ataasiakkaat, tassa kommunip namminersortullu sanatitaat sanaartorneqarlutik kiisalu Prs

Benediktes Aqq-mi ilaqutariinnut ataasiakkaanut illulioritertitoqarluni. Illoqarfiup ilai taakku suli inissaqarluarput

Qaqortumi inissialiortiterneq annermik avannaa-tungaani A11 aamma C8-mi(Nuiariaq-Qummut) ingerlasimavoq, ukiunilu kingullerni tallimani inissiat 100-it sinnillit kiisalu ilaqutariinnut illuliat 12-it sananeqarsimallutik. Tamaani annertuumik suli sanaartorfissaqarpoq. Aammattaaq Prinsessep qaavani A5-imi ataasiakkaanik affarleriinnillu 40-nik illuliorfigineqarsinnaasumik namminersortumit ingerlanneqartumik sanaartorfigissaasoqassaaq.

Narsami inissialiortiterneq aamma illoqarfiup avannaatigut ingerlanneqarpoq tassaallutik uigulukuttut angisuut kiisalu illut ataasiakkaat arlaqanngitsut. Narsami inissiarsuarnik illunillu ataasiakkaanik inoqanngitsunik aserfallakkiartortunillu aammalu ingutsigassatut pilersaarutigineqartunik peqarpoq.

Nunaqarfinni illuliorititerneq kigaatsuinnaavoq. Ukiunili kingullerni nutaanik illulioritoqarsimangilaq, nunaqarfinnilu amerlanerni inoqanngitsunik illoqarluni.

Ukiuni kingullerni Qaqortumi mikisunnguanik initaarumallutik utaqqsut ikilisinneqarsimapput 48-inik ilinniartunut naleqquttunik inissialiornikkut. Maanna inissiat 3-4-inik initalit utaqqisoqarfiunerpaajupput, kommunillu taakku siunissami pissarsiariniarneqarnissaat kissaatigaa.

Sanaartorneq innuttaasut amerlassusiisa allanngoriartornerannit taamaallaat aalajangerneqarneq ajorpoq, aammali inissiat ataasiakkaat nutarterneqarnissaat pitsaassusiinillu piumasarineqartut apeqqutaasarput - inuusuttut amerliartuinnartut siusinnerusukkut namminerisaminnik initaarumasalerput kiisalu inissamik atugarissaarnissamillu pisariaqartitsineq annerulersimavoq.

Kommunimut pilersaarusionerme aallaavigineqartoq tassaavoq Qaqortumi ukiumut inissianut 20-inut kiisalu Narsami Nanortalimmilu ukiumut tallimanut illuliorfissaqassasoq.

Tamatuma saniatigut ilinniartut inissiat kiisalu utoqqaat innarluutillillu inissiat pisariaqartinneqassapput.

Illoqarfinni pingasuusuni ilinniartinnut atasunik atuartunut ilinniartunullu angerlarsimaffeqarpoq, pisariaqartitsinerli suli naammatsinneqarsimangilaq. Nanortalimmi atuartut angerlarsimaffiat nutarteqqammerpoq / nutaamik taarserneqamammerpoq. Narsami ilinniartut inaat Inuilimut atasut 2011-15-imi allilerneqarput kiisalu Qaqortumi Namminersorlutik Oqartussat ilinniartunut inissanik nutaanik 15-inik sanapput.

Illoqarfinni pingasuni utoqqaat illui nunaqarfinnilu najugaqatigiiffiit utoqqaat sanngiinnerusut inissaanik pisariaqartitsinerup ilaannaanik matussusiisarput. Qaqortumi utoqqaat illuat inissanik 16-inik allineqamammerpoq ukiunilu aggersuni Narsami Nanortalimmilu utoqqaat illuisa nutarterneqarnissaat / allineqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Aammattaaq Illoqarfinni pingasunit tamani nunaqarfinnilu ataasiakkaani utoqqarnut naleqquttunik inissiaqarpoq. Utoqqarnut inissiat utoqqarnit

amerlaqisunit piumaneqarunerusarmata kiisalu utoqqaat illuiniit akikinnerummata utoqqarnut inissianik amerlanerusunik sanaartornissaq pisariaqarpoq. Taamattaaq ippoq innarluutillit eqqarsatigalugit, taakku amerlanerit inissiat innarluutilinnut naleqquttut piumanerusarpaat innarluutilinnut angerlarsimaffiniit.

Inissianik nutarterineq nutaaliornerlu eqqornerusumik pilersarusiorneqarsinnaaqqullugit kommunimi ineqarnermut pilersaarutivimmik suliaqartoqartariaqarpoq.

Kommunimut pilersaarutip nutarterneqarnerani periusissaq

Ataatsimut isigalugu Kommune Kujallermi inissianik amigaaqartoqanngilaq; kisiannili sumiiffinnut agguataarsimanagerat aammalu angissusiisa qanoq ittuussusiisalu agguataarsimanagerat pissutigalugu inissianik nutarterineq nutaanillu sanaartorneq suli pisariaqarput. Kommunimut pilersaarummi atuuttumi illoqarfinni pingasuni nunaqarfinnilu inissialiornissamut inissaqartitsisoqarpoq.

Utoqqaat amerlinissaata naatsorsuutigineqarnera inuusuttullu amerlanerusut ilinniagaqalernissaannik kissaateqarneq aallaavigalugu siunnersuutigineqarpoq

- ***kommunimut pilersaarutip nutarterneqarnerani inissiat aalajangersimasut utoqqarnit inuusuttunillu siunissami piumaneqartussat immikkut isiginiarneqassasut, kiisalu***
- ***kommunimi tamarmi inissaqartitsineq pillugu pilersaarut suliarineqassasoq.***

4. Isumaginninneq

Inuuniarnermi atukkat toqqissisimanartut

Nunatsinni maanilu Kommune Kujallermi innuttaasut namminneq qanigisatillu atugarissaarlutik ineriartorlutillu inuunissaminnut periarfissaqartitaassapput.

Innuttaasulli ilarpassui namminersorlutik, tarnikkut, inooqatigiinnikkut minnerunngitsumillu aningaasatigut atugarliornatik inuulissagunik immikkut tapersorneqarlutillu siunnersorneqartariaqarput taamaalilluitik imminut pilersorsinnaaleqqullugit.

Ilaqutariippassuit aningaasatigut killilimmik inuuniutissaqartarput taamalu ajornartorsiuteqalersarlutik, soorlu tamakku tassaapput innuttaasut sumiginnagaasimasut sumiginnagaasullu, inissaqanngitsut, aanngajaarniutinik atornerluisut, imigassamik atornerluisut, sakkortuumik pissusilersortartut peqqarniisaaqqajaasartullu.

Taamaammat Kommune Kujalleq inuit ataasiakkaat aaqqiissuteqarfiginissaat siunertaralugu innuttaasunut pitsaasumik oqaloqateqarnissaminik suliaasaqarpoq.

Anguniakkat:

Kommune Kujalliup kissaatigaa

1. Meeqqat inuusuttuaqqallu peroriartornerminni aalajaatsunik toqqissisimanartunillu atugaqarlutik inuunissaat ineriartornissamullu periarfissaqarnissaat qularnaassallugu.
2. Ilaqutarinnut meerartalinnut isumaginninnikkut neqeroorutit pitsanngorsassallugit, tamatumani paaqqinniffiit, sunngiffimmi sammisassat assigiinngitsut, soorlu timersorneq, nipilersorneq, teknik aammalu peqqinneq sammineqassallutik.
3. Innuttaasut sumiginnagaasimasut isumaginninnikkullu annertuunik ajornartorsiuteqartut immikkut ittunik pinaveersaartitsinikkut suliniuteqarfigissallugit.
4. Utoqqaat sapinngisamik sivilunerpaamik namminneq angerlarsimaffimminiinnassapput illup ilusilersugaanerisigut atortorissaarutitigullu tapersorneqarlutik.
5. Innarluutillit namminneq angerlarsimaffimminiissapput nammineersinnaaqqullugillu innarluuteqarnerannik sapinngisamik pitsaanerpaamik ikiorneqassallutik.
6. Utoqqaat pisinnaassusiat naapertorlugu inissaannik naleqquttunik innersuussiffineqartassapput
7. Innarluutillit pisinnaassusiat naapertorlugu inissaannik naleqquttumik innersuussiffineqartassapput. Nanortalimmi Narsamilu utoqqaat illui nutarterneqassapput illoqarfinni pingasuni utoqqaat illoqarnikkut neqeroorutit assigiissaarneqartussanngorlugit.

Ikiuisarneq pinaveersaartitsinerlu (ilaqutariit il.il.)

Kommune Kujalliup ikiuisarneq pinaveersaartitsinerlu ima aaqqiissuussimavai isumaginnittoqarfiup ataatsip Qaqortumi qullersaqarfeqartup ataanniittussangorlugit,

qullersaqarfillu taanna illoqarfinni pingasuni tamani immikkoortortanut nunaqarfiillu allaffiinut 11-inut tamanut ataatsimut saaffiginnittarfiulluni.

Suliffissaaleqisunut, napparsimasunut ajoqusersimasunullu annertussusileriikkamik ikiorsiisarnerup, pisariaqartitsineq naapertorlugu kiisalu ataasiartanik ikiorsiisarnerup saniatigut kommune aqutissiuussinernik, katsorsaanernik aammalu inunnt ataasiakkaanut ikiuinernik allanik neqerooruteqartarpoq.

Tassalu Qaqortumi ilaqutariinnik sullissivimmik pilersitsisoqarsimavoq, tassanilu meeqqat ajornartorsiutillit ilaqutaallu ikiorniarlugit siunnersuisoqartarpoq, aqutissiuussisoqartarluni aammalu pikkorissaasoqartarluni. Narsami multicenter "Ujuaat" pilersinneqarsimasoq aamma ikiuineramik pinaveersaartitsinermillu suliaqartarpoq, kiisalu Nanortalimmiippoq ornittagaq "Pilutaq" kiisalu Alluitsup Paani ornittagaq "Sikkersoq", tassanilu ilaqutariit ajornartorsiortut meerartaat ikiorneqartarput. Aammattaaq Narsami Qaqortumilu qimarngueqarpoq pisortaniit tapiiffigineqartartumik taakkunanilu arnat nammineq kajumissutsiminnik sulisut arnanut ajornartorsiortunut ikiuuttarput.

Utoqqaat

Illoqarfinni pingasuni tamani utoqqaat illoqarpoq. Qaqortumi utoqqaat illuat nutaanerpaajuvoq, maannalu nutaanik 18-inik inissaqalerluni nutarterneqaaqqammerluni, taamalu katillugit 48-inut inissaqalerluni. Narsami Nanortalimmilu utoqqaat illui assorsuaq aserfallassimapput assullu nutarternissaat allinissaallu pisariaqalersimalluni. Nanortalimmi nutarteriniarneq allileriniarnerlu aallarnisarneqarput.

Siunissamili angissusissaat "Aaqqissugaanermut politikimi" aqutsisoqatigiit "Utoqqaat peqqinnerlu" pillugit suliaannik aallaaveqartariaqarput.

Aammattaaq illoqarfinni pingasuni qassiinik utoqqarnut najugassiaqarpoq utoqqaat illuinut atasunik imaluunniit utoqqaat tassaniittut angerlarsimaffimmi ikiorteqartinneqartarlutik.

Aammattaaq illoqarfinni tamani utoqqaat sukisaarsaartarfeqarsimagaluarput, massakkorpiarli Qaqortumi Nanortalimmilu amigaataallutik.

Nunaqarfinni Alluitsup Paani, Saarlumi, Eqalugaarsunni Qassimiunilu utoqqaat najugaqatigiiffeqarpoq. Qassiarsummi ataasiakkaanik utoqqarnut najugassiaqarpoq nunaqarfinnilu allani utoqqaat najugaasa sapinngisamik utoqqarnut naleqquttuunissaat kommunimit isumagineqartarluni.

Innarluutillit

Innarluutillit sapinngisamik namminneq angerlarsimaffiminniinnissaat inuiaqatigiinnullu akulerunnissaat anguniagaavoq. Taamaammat illoqarfinni pingasuni tamani innarluutilinnut naleqqussakkanik inissiaqarpoq innarluutilinnut atugassatut ilusilersugaasunik taakkununngaannarlu atugassiaasunik. Aamma kommune innarluutillit iluaqusersuutissaannik neqerooruteqartarpoq.

Illoqarfinni tamani innarluutillit inersimasut najugaqarfiinik najugaqatigiiffiinillu pilersitsisoqarsimavoq, aammattaaq Qaqortumi Nanortalimmilu innarluutillit illersugaasunik sulliveqarput.

Peqqissuseq napparsimanerlu

Peqqiillinaveersaartitsineq ilaatigut kommunimit ingerlanneqarpoq. Kommunimi pinaveersaartitsinermut siunnersortit, paaqqinnittarfiit, atuarfiit aammalu ilaqutariinnik sullissiviit pinaveersaartitsinermik sammisaqartarput aammalu peqqissuseq, pujortartarneq, atonerluineq allalu pillugit ingerlaavartunik suliniuteqartarlutik.

Napparsimavinni katsorsaaneq peqqissaanerup taamalu Namminersorlutik Oqartussat ataanniippoq. Illoqarfinni pingasuni tamani napparsimaveqarpoq nunaqarfinnilu nakorsiartarfeqarluni.

Namminersorlutik Oqartussat peqqissaanikkut iluarsaaqqimmata Qaqortumi napparsimavik nunap immikkoortuani napparsimavinngortinneqarpoq, napparsimaviillu sinneri marluk nunap immikkoortuani napparsimavimmut attuumassuteqarlutik sulisussanngortinneqarlutik.

Aamma kigutilerisarneq Namminersorlutik Oqartussat ataanniippoq. Illoqarfini pingasuni kigutilerisarfeqarpoq – Qaqortumi Narsamilu atuarfinnut atasunik Nanortalimmilu napparsimavimmut atasumik.

Kommunimut pilersaarutip nutarterneqarnerani periusissat

Kommune Kujalliup aqqissugaanermut politikkaa, inuusuttunut, utoqqarnut aammalu inuunerminni unittooqqasunut suliffeqarnerullu avataaniittunut immikkut suliniuteqarfiusoq, aallaavigalugu siunnersuutigineqarpoq kommunimut pilersaarummik nutarterineq pissasoq makku immikkut isiginiarlugit

- ***kommunimut pilersaarummi sanaartukkani innuttaasut ikiortariallit – utoqqaat, innarluutillit aammalu suliffeqarnerup avataaniittut – imminnut ikiornerulernissaat ajornarunnaarsinneqassaaq.***

Tassa ilaatigut imaappoq utoqqaat illuisa, utoqqarnut inissiat, innarluutilinnut inissiat allalu ilusilersugaanerat inissisimanerallu naliliivigeqqinneqassaaq kiisalu inuit taakku pisariaqartitaat naapertorlugit illoqarfiit ilusilersugaanerat isummerfigeqqinneqassalluni.

5. Kulturi sunngiffillu

Kulturi sunngiffillu kommunip ineriartorneranut pingaaruteqarput. Ilaatigut kulturikkut kinaassuseq inuit ataasiakkaat imminnut paasinnittaasiannut pingaaruteqarpoq ilaatigullu kulturikkut sunngiffimmilu sammisassat kujataata nunagiumaneqassusianut pingaaruteqarlutik. Taamaammat kulturi sunngiffimmilu sammisassaqaartitsineq illoqarfiup nunaqarfiullunniit sulisussanit, suliffeqarfinnillu kajungerineqalernissaannut aammalu aningaasarsiornikkut siuariartulernissaannut pingaaruteqaqaat. Aammattaaq kulturikkut sunngiffimmilu inuunermi kalaallit immikkuullarissusiat erseqqissarneqartarpoq.

Kulturikkut sunngiffikkullu inuunerup pitsaassusia anersaakkut inuunermut nukittorsaataasarpoq taavalu innuttaasut aalalluartut tamaani nunaqartuartissinnaallugit nutaanillu kajungilersitsisinnaalluni.

Aamma kulturikkut sunngiffimmilu sammisassaqaartitsinerit meeqqat inuusuttuaqqallu peroriartornerannut pingaaruteqaqaat, ilaatigut pinerlunniarnernik pinaveersaartitsineq, peqqissuseq inuiaqatigiinnullu akulerutsitsineq eqqarsaatigalugit.

Meeqqat, inuusuttuaqqat, inersimasut utoqqaallu kiisalu innarluutillit kulturikkut sunngiffimmikkullu sammisassaqaarlunarnissaannut kommuni tunngavisseeqataasinnaavoq.

Anguniakkat: Peqatigiiffeqarneq ingerlalluaqqullugu uummarisooqqullugulu tapersersussallugu nukittorsassallugulu.

1. Timersortartut nalinginnaasut unammisartullu nukittorsassallugit.
2. Kulturikkut sammisartaartitsinerimut tunngavissaqaartitsinikkut kulturikkut inuuneq nukittorsassallugu - tassa eqqumiitsuliortutut saqqummiisarneq (Isiginnaartitsineq, nipilersorneq, qitinneq il.il.) aammalu amernik mersorneq, oqaluttuarterneq, savat meqqulerisarneq sanaluttarnerlu eqqarsaatigalugit.
3. Aningaasaqassuseq peqataasussaqaassuserlu naapertorlugit ukiumoortumik nipilersorfiusumik isiginnaartitsiviusumillu kulturikkut sapaatit akunneqartitsisassalluni ullortunersiortitsisassallunilu.
4. "Pinngortami kultureqarneq" - asimiinneq pinngortitarlu pillugit siunnersuinerit kalaallit kulturiat naapertorlugu ineriartortissallugu.
5. Katersugaasivinni, atuakkanik atorniartarfinni, katersortarfinni timersortarfinnilu aqqqissuinerit aqutigalugit kulturimik saqqummiisarneq nukittorsassallugu.
6. Ilaqtariittut inuuneq nukittorsassallugu, kulturikkut ataatsimoorussanik aqqqissuisarnikkut meeqqat, inuusuttut, inersimasut utoqqaallu ataqatigiinnerat nukittorsarlugu.
7. Kommunimi illoqarfiit nunaqarfiillu imminnut qaninnerulissutigisassaannik kulturikkut aqqqissuisassalluni, kiisalu kulturikkut kingornussatsinnik kinaassutsitsinnillu paarlaasseqatigiinneq ineriartortitseqqinnerlu tamatumuunakkut periarfissinneqassallutik.
8. Inuit (ICC) Skandinaviami, Savalimmiuni, Islandimi, Canadami USA-milu illoqarfittut ikinngutigisat minnerunngitsumillu Inuit (ICC) kulturikkut suleqatigineqarnerat nukittorsassallugu.

Killiffiit iliutsillu:

Kommune Kujallermi illoqarfiit pingasuusut imartuumik kulturikkut peqatigiiffeqarnikkullu ingerlatsiviupput. Qangaaniilli katersortarfiit kulturikkut sammisarpassuarni qitiusimapput. Illoqarfiit pingasut tamarmik katersortarfeqarput. Aammattaaq Narsami Agenda 21 illoqarpoq Qaqortumilu højskole kulturimut illoqarluni, tassa Puilasooq, assingusunik kulturikkut peqatigiiffeqarnikkullu sammisaqartitsiviusartumik. Katersortarfiit imminnut pigisutut ingerlasuupput innuttaasullu tunniusimanerannik tunngaveqarlutik.

Illoqarfinni pingasuni tamani katersugaasiveqarpoq taakkulu kulturikkut oqaluttuarisaanermik nalinginnaasumik saqqummiiviusarnermik saniatigut kulturikkut saqqummiisarnernik allanik sammisaqartarlutik, soorlu eqqumiitsulianik saqqummersitsinernik pisunillu allanik. Aammattaaq illoqarfinni atuakkanik atorniartarfiit siammassissumik kulturimik sammisaqarfittut atornerqartarput atuakkanik atorniartitsisarnerup saniatigut allaasunik sammisaqartitsisarnermikkut.

Eqqumiitsulianut katersugaasivivinnik Kommune Kujallermi soqanngilaq, kulturikkulli sammisaqarfissanik pitsaanerusunik kommuni pilersitsiniarluni ukiuni qassiinngortuni Qaqortumi kulturikkut sammisaqarfiusumik naluttarfiliornissamik sulissuteqarsimavoq. Taama ittoq naluttarfiup saniatigut saqqummersitsisarfeqarluni, filmertarfeqarluni, timersortarfeqarsinnaavoq ullumikkut kommunip pigisaanit pitsaanerusunik. 2009-imi titartaasartunik unammisitsineq aallaavigalugu titartagaq ajugaasutaasoq piviusunngortinniarlugu sulissutigineqarpoq.

Illoqarfinni pingasunissaq timersorfissaqarpoq soorlu timersortarfinnik, atuarfimmi ininik kiisalu arsaattarfinnik (sioraasunik). Aammattaaq Alluitsup Paani timersortarfeeraqarpoq. 2010-mi Kalaallit Nunaanni ivigaasalinnik arsaattarfiit siullersaat Qaqortumi atoqqaartinneqarpoq inuusuttunillu arsarnikkut assorsuaq siuaallaatigineqarluni. Illoqarfinni amerlanerusuni ajornanngippallu nunaqarfinni annerusuni arsaattarfinnik taama ittunik sanasoqarnissaanik suliniutaajuarsinnartunut kommune tapersersuivoq.

Imaani sunngiffimmi sammisat aamma Kujataani pingaaruteqaqaat. Illoqarfinni pingasuni umiatsiaatillit peqatigiiffeqarput sunngiffimmilu angallatit umiarsualivissaqarnissaannik pilersaarusiornermut kommuni tapersersortaaarluni. Qaqortumi aamma qajartortartut peqatigiiffeqarput umiarsualivimmi illuaraateqarlutik qajartornerlu sunngiffimmi sammisatut nuannersutut kulturimillu attassinertut ataavartinneqarluni.

Illoqarfinni pingasuni kiisalu Alluitsup Paani inuusuttut sukisaarsaartarfeqarput. Tassani kulturikkut inuuneq soralerneqartarpoq. Tassalu ilaatigut klubbit aallaavigalugit Kujataani inuusuttut nipilersorumatussusiat aallarnerneqarsimavoq. Illoqarfinnissaq pingasuni nunaqarfinnilu ataasiakkaani unnukkut atuartitsinermi sunngiffimmi atuartitsinikkut pisariaqartitat naammassineqartarput kiisalu soorlu nipilersornikkut, ammerinikkut, ujaqqanik silisinikkut qitinikkullu kulturimik saqqummiisarneq annerulersimalluni.

Nunaqarfinni kulturikkut sunngiffimmilu sammisat atuarfinnik illunillu sullivinnik aallaaveqarnerusarput. Aamma nunaqarfiit ataasiakkaat katersortarfeqarput nunaqarfiillu amerlanerit arsaattarfeqarlutik.

Kulturikkut sunngiffimmilu sammisaqarnerup nunanut allanut tunngasortaa illoqarfiit ikinngutigiiit suleqatigiinnerisigut annertuumik ingerlanneqartarpoq. Kommuniusimasut pingasut illoqarfittut ikinngutiminnut suleqateqarluarsimapput Kommune Kujallermiit kingornunneqarsimasumik kommunimullu nutaamut naleqqussarneqarsimasumik. Taamalu illoqarfittut ikinngutigisatoqqat akornanni inuusuttut akornanni atuarfiit aqqutigalugit paarlaasseqatigiittoqartarpoq kiisalu kulturi eqqarsaatigalugu eqqumiitsuliortut, erinarsoqatigiit kulturimillu allatigut sammisallit akornanni paarlaasseqatigiittoqartarluni.

Kommunimut pilersaarutip nutarterneqarnerani periusissat

Kommunimut pilersaarutip nutarterneqarnerani kulturikkut sunngiffimmilu neqeroorutit amerlisarnissaannut periarfissat misissorneqassapput

- ***kommunimi kulturip illorsuanik peqalernissamut tunngavissat***
- ***illoqarfinni tamani ivigaasanik arsaattarfeqalernissamut tunngavissat***
- ***sunngiffimmi sammissaqarittsinermi atugassarititaasunik pitsanngorsaaneq.***

6. Atuartitsineq meeqqanillu paarsineq

Atuartitaaneq paaqqinnittarfeqarnerlu

Inuiaqatigiinni kalaallini ilinniartitaaneq ukiuni makkunani aallunneqaqaaq. Tamatumanilu kommuni pingaarutilimmik inissisimavoq. Meeqqat atuarfii eqqortumik imaqartariaqarput eqqortunillu illutaqartariaqarlutik kiisalu illoqarfinni, nunaqarfinni kiisalu savaateqarfinni atuartitaanissamik neqerooruteqartoqartariaqarluni.

Meeqqat atuarfiat eqqarsaatigalugu nunatsinni sumiluunniit peroriartoraluaraanni meeqqat atuarfianeereernerup kingorna meeqqat inuusuttuaqallu assigiinnik periarfissaqarnissaat pingaaruteqarluinnarpoq. Taama assigiinnik periarfissaqartussaanut eqqarsaatigalugu inoqarfinni mikisuni meeqqat atuarfiata ineriartorteqqinniarnera annertuunik ilungersunartoqartussaavoq.

Aammattaarli meeqqat suli atualersimangitsut paarsivissaqartinneqarnissaat atuarfittulli pingaaruteqartigivoq. Meeqqanut suli atualinngitsunut perorsaanikkut inerikkiartuutaasunik ulluunerani neqerooruteqartarneq pillugu Inatsisartut inatsisaat pissutigalugu kommunimut tamarmut atuuttumik pilersarusiortoqarsinnaavoq paaqqinnittarfinni paarineqarnissamik neqerooruteqarfiuinnarani aammali atualertussat ineriartornissaat atualernissaminnullu piareersimalernissaat siunertaralugu sammisaqarfiusunik.

Anguniakkat:

1. angerlarsimaffiit suleqatigalugit ineriartortinneqartuartunik atuarfiit illuataqarnissaat, imaqarnissaat ilusilersugaanissaallu qularnaassallugu
2. ipadit atortorissaarutillu allat meeqqat atuarfianni atuartitsinermit ilanngunneqassasut atuartut qarasaasiarsornerup silarsuarni ingerlalluarsinnaaqullugit.
3. meeqqat atuarfii atuartitsinermikkut ilinniarfinni ineriartoqqinnissamut patajaatsumik tunngaviussiuissasut
4. ilinniarfiit suleqatigiinerisigut atortorissarutinillu ataatsimoorussanik pilersitsinikkut ilinniarfeqarfiit akornanni nukiit kattutissallugit.
5. ilaatigut ungasissumiit ilinniartitsisarnermik aallarniinnikkut nunaqarfimmiut savaateqarfimmiullu meerartaasa ilinniartitaanikkut periarfissaat ineriartortissallugit.
6. illoqarfinni nunaqarfinnilu tamani perorsaanikkut peroriartuutaasumik sammisaqartitsinerit neqeroorutigissallugit.
7. atuarfinni paaqqinnittarfinnilu sulisut sulinermit ineqarnermilu kajungernartunik atugassaqarnissaat qularnaassallugu kiisalu sulisut piginnaanillit piginnarnissaat qularnaassallugu.

Paaqqinnittarfeqarnermi killiffik iliuusissallu:

Illoqarfinni pingasuni meeraaqqeriveqarpoq, meeqqeriveqarluni kiisalu Qaqortumi akuleriinnut paaqqinnittarfeqarluni. Nunaqarfinni Alluitsup Paa Narsarsuarlu kisimik paaqqinnittarfeqarput. Paaqqinnittarfiit taama aaqqissugaasimanerat allanngortilersarneqanngilaq.

Nalilersorneqartuartariaqarporli illoqarfiit ineriartornerat pissutigalugu noortoqarneratigut paaqqinnik nutaanik pisariaqartitsisoqalissanersoq imaluunniit innuttaasut katitigaanerisa allanngornerat pissutigalugu atorunnaarsitsinissamut tunngavissaqalissanersoq. Taamaammallu Qaqortumi illoqarfiup alliarforfigisaani: A11-imi (Qummut) kiisalu A5-imi (Alleriissanngivit) siunissami paaqqinnittarfiliorfiusinnaasunik immikkoortitsisoqarsimasoq pisariaqartitsisoqalissappat sanaffigineqarsinnaasunik.

Atuarfeqarnikkut killiffik iliuusissatullu pilersaarutit:

Illoqarfiit pingasut 1. klassimiit 10. klassimut atuarfiusartunik atuarfeqarput. Nanortalimmi Qaqortumi nutarteqarsimalerput assullu pitsanngoriarsimallutik. Ilinniartitsisunik ilinniarsimasunik pissarsiniarneq suli ajornakusoorpoq naak pingaartumik Qaqortumi ilinniartitsisunik ilinniarsimasunik amerlanerusunik pissarsiniarneq iluatsinneqarsimagaluartoq. Narsami atuarfimmik nutarterineq aallartippoq 2016-imilu upernaakkut naammassineqassasoq naatsorsuutigineqarluni.

2014-imi nunaqarfiit aqqaniliusut tamarmik atuarfeqarput. 2015-imi Saarlumi atuarfik matuvoq atuartussaqaannginnera pissutigalugu. Nunaqarfiit atuarfii arlallit aamma aserfallassimapput nutartertariaqalersimallutillu, sulilu aamma atuartut ikittuinnanngorsimasarput ilinniartitsisullu ilinniarsimasut amigaatigineqarlutik, taamalu pitsaasumik ilinniartitsinissaq ajornakusoorarluni. Nunaqarfiit atuarfiini amerlanerni atuartut 5-20 akornanni amerlassuseqartarput. Igalikumi Qassimiunilu atuartut 2014-imi pingasuupput. Taavalu 2014-imi savaatillit meerartaat 19-it angajoqqaaminnit atuartinneqartarput. Kommune Kujalleq atuarfeqarneq pillugu pilersaarusiussaaq tassanilu siunissami atuartitsinerup ilusissaa atuartunillu qaffasinnerusumik ilinniagaqarnissamik siunnersuisarnissaa isummerfigineqassaaq, aamma nunaqarfinni atuarfiit ingerlaannarnissaat ilanngullugu.

Meeqqat atuarfiisa saniatigut Kommune Kujallermi aamma assigiinngitsunik ilinniarfeqarpoq. Qaqortoq qitiusumik ilinniarfeqarfiuvoq - ilinniarneruunngorniarfeqarpoq, niuernermi ilinniarfeqarluni Piareersarfeqarlunilu. Tamarmik kuup kujataani illoqarfiup qeqqaniipput, tassanissarlu aamma ilinniartut ineqarfii amerlanerit inissimallutik. Illoqarfiup ilaa ilinniarfeqarfiusoq taanna suli ineriartortittuarumallugu ilinniarfiit ataatsimoorfissaannut nunaminertamik immikkoortitsisoqarsimavoq, taannalu ilinniarfiit ataatsimut atugassaanut atorneqarsinnaavoq kiisalu ilinniarfit akornanni ilinniartitsissutigut ataatsimoorfigineqarsinnaalluni.

Narsami ipput inuussutissalerinermut ilinniarfik INUILI, ilinniartut ineqarfiinik amerlasuunik avatangerneqarsimasoq. Aammattaaq ATI tassunga nuunneqarsimavoq. Illoqarfiup ilaa tamanna ilinniarfiliornissamut ilinniartunullu angerlarsimaffiliornissamut suli inissaqarpoq. Aamma Narsami Piareersarfeqarpoq.

Nanortalimmi Piareersarfik meeqqat atuarfianniit anisimasunut atuartitaanikkut neqeroorutissatuaavoq.

Kommunimut pilersaarutip nutarterneqarnerani periusissat

*Illoqarfii atuarfiisa angisuut nutarterneqarneranni allineqarnerannilu Kommune
Kujallermi atuarfiit aaqqissugaanerat inississaaq. Siunnersuutigineqarpoq*

- ***kommunimut pilersaarutip nutarterneqarnerani nunaqarfinnut pilersaarutit
nutarterneqalerpata nunaqarfinni atuarfiit siunissaat sukumiinerusumik
naliliivigineqassasut kiisalu***
- ***paaqqinnittarfiit siunissami nutarterneqarneranni illoqarfinni pingasuni
paaqqinnittarfiit aaqqissugaanerat naliliivigeqqinneqassasoq.***

7. Kulturikkut kingornussarsiat

Kujataa qanganitsannik qallunaatsiaat Inuillu kulturianneersunik takusassaateqaqaaq. Oqaluttuarisaanikkut kinaassuseqalersitsisarput kiisalu tamaani nunallit takornariallu takornariagassaattut assorsuaq pingaaruteqarlutik. Taakkuli kujataanut iluaqutaalluassagunik paarilluartariaqarput orniginnaanngortinneqassallutillu.

Kujataani illoqarfiit nunaqarfiillu aamma avatangiiseqarput kulturimut tunngasunik eriagisariaqartunillu. Illoqarfinni nunaqarfinnilu amerlanerni illoqartiterpoq tunngavilerneqarneriniit maannamut piusimasunik. Tassalu illoqarfiit nunaqarfiillu tassaapput kulturikkut avatangiisivot oqaluttuarisaanitsinnik oqaluttuartsuut taamalu allanngutsaaliorneqartariaqarlutik.

Anguniakkat:

1. qanganitsat qallunaatsiaat Inuillu qimataat isumannaallissallugit saqqumilaartissallugillu, tamatumunngalu ilanngullugu UNESCO-p silarsuarmioqatigiinnut kingornussarsiarititaannut ilanngunneqarnissaat qularnaassallugu.
2. illuutit, illoqarfiit immikkoortui nunamimnertallu avatangiisitigut kulturikkullu pingaarutillit inuussutissarsiornikkut ineriartorfiusinnaasut killilinnigikkaluarlugit kommunimiit atuinnermut piusasaqaasiortarnikkut qularnaassallugit.
3. suut atornerussimagaluit allatut atorneqalersinniassallugit taamalu kulturikkut avatangiisit allanngutsaaliussallugit (soorlu Alluitsoq allalu).
4. allanngutsaaliugassanut aningaasat qularnaassallugit.
5. kujataani naatsiiveqartarnek tammatsaalissallugu ineriartortissallugulu.

Killiffik iliuusissallu

Nanortalimmi (Umiarsualivitoqaaq), Qaqortumi (Tissaluttoq), Narsamilu (Kolonihavnen) illoqarfiup qeqqani oqaluttuassartatsinnut tunngasunik eqqissisimatitaasunik eriagisassaqqissunik aamma allanik illoqarpoq. Illulianik eqqissisimatitsisoqassanersoq Nunatta Katersugaasivianit (eqqissisimatitsinnermut ataatsimiititaliamit) aalajangiivigineqartarpoq. Kommunilli pilersaarusiorneqarnerani illunik eqqissisimatitassaqqissunik peqarnersoq misissorneqartarpoq. Aammattaaq illoqarfiup ilaani illulianik peqarpoq eqqissisimatitaanngitsunik. Kisiannili illuliat immikkut illersorneqarnissaat politikikkut kissaatigineqarsinnaavoq. Aammattaaq illuliat illoqarfiullu ilaaniittut kommunip pilersaarusiorneqarnerani kulturikkut kingornussassanut ilanngunneqarnissaannut qulakkeerinnittumik aalajangersagaqarpoq. Msasakkut Nanortalimmi quersuatoqqat (B10 aamma B11) kiisalu Narsami katersugaasiviup eqqissisinnerneqarnissaat sulissutigineqarpoq.

[Illut eqqissisimatitaasut, eqqissisimatitassatut piujuartinneqartussatullu piukkunneqartut pillugit link-imi allattorsimaffiit !\[\]\(003082e50e3009141f59bd5df831749f_img.jpg\) 130502 fredede og bevaringsvaerdige huse.pdf \(392.7 KB\)](#)

Kiisalu ullumikkut pukkitsunik portusuunillu illuliornermi ersarissunillu qalipaasiisarneq illuliortaatsimi ilisarnaataalersimavoq. Nunani taakkunani nutaanik illuliortiterneq illuliortaatsimut pineqartumut tulluartaqarlunilu nutaaliarpasissunik illuliorsinnaanissaq periarfissaasariaqarpoq.

Aammattaaq nunaqarfinni eriagisassaqqissunik illoqarpoq. Amerlanerit kommunip pilersaarusiorneqarneranut ilanngunneqarnikuullutillu ataasiakkaat eqqissimatitanngortinneqarnissaat pillugu qinnuteqaasiortoqassaaq. Immikut Alluitsumi / Lichtenau-mi illut ataasiakkaannguit kisimik atorneqalersimaneri pillugit isummertoqarnissaa pisariaqarpoq. Ataatsimulli isigalugu illut pingasut immikkuullarissut eqqissimatitaalluinnarput. Ukiuni arlaqartuni illut atuinnarsinnaanissaannut periarfissanik, taamatutaaq nunaqarfiit atatiinnarneqarnissaannut suliniarnermilu kommuni ujartueqatasasarsimavoq. Tulliissaani pilersaarusiortoqalerpat matumani suliniarneq ingerlaannassaaq. 2014-imi Alluitsup allanngutsaaliorneqarnissaanut ineriartortinneqarnissaanullu peqatigiiffimmik pilersitsisoqarpoq.

Kujataani silaannaap immikkut ittumik issaasattuunera pequtaalluni naatsiveqarfissaqqissuuvoq. Illoqarfiup ineriartortinneqarnerani kulturi pijuartinneqartariaqarlunilu najugaqarfinni allani nutaanik ineriartortitsisoqarnissaanut periarfissaqartinneqartariaqarpoq.

Qallunaatsiaat - Inuillu nunaqarfii

Qallunaatsiaat Kalaallit Nunaanniikkaangamik "Kujataaniinnerusarsimaput" (Østerbygden). Taamaammat ukiuni arlaqartuni Kujataani sumiiffiit tallimat Namminersorlutik Oqartussat suleqatigalugit UNESCO-p silarsuarmiunut kingornutassiaanut ilanngussisoqarnissaa kommunimit sulissutigineqarsimavoq. Silarsuarmiunut kingornutassianut ilanngussinissamut paasissutissat 2015-ip aallartilaarnerani naammassineqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq naatsorsuutigineqarluni 2016-imi januarimi UNESCO-mut nassiunneqassasut. Nunat Nunarsuarmi kingornussasat allattorsimaffiinit kommunip pilersaarusiorneqarnerani ilanngunneqarsimagaluarpataluunniit, pilersaarusiornermi naleqqutinningsumik atorneqannginnissaat kiisalu kultureqarnikkut takornariaqarnikkullu atorluarneqartarnissaat qulakkeerniarneqartassaaq. Tassunga atatillugu nunat pillugit ingerlatsinissamut pilersaarusiortoqassaaq. ([Nunap assinga linkimiippog](#))

Aammattaaq Nanortallup kujataani qallunaatsiaqarfiusimasumik nunarujussuaqarpoq - "Ikigaat". Nuna pineqartoq aanermik eqqugaanissanut ernumanartoqarlunilu ullumikkut tikikkuminaatsorujussuuvoq. Taamaammat nuna tamanna kommunip pilersaarusiorneqarnerani immikkut illersugassatut siunnersuutigineqarsimavoq. Nunallu illersorneqarnissaa ineriartortinneqarnissaalu siunertaralugu ingerlatsinermut pilersaarusiortoqassaaq.

Aammattaaq Inuit najugaqarfisimasaaanni uppernarsaatissarpassuaqarpoq. Nunatta Katersugaasiviani nunap assinginut ilanngunneqarsimasuniittut takuneqarsinnaasullu nunami nutaanik suliaqartoqalerpat ataaqinnittoqassaaq. Kujataani kultureqarnikkut takornariaqarnikkullu siuarsaasoqarnissaa siunertaralugu siunissami Inuit-nunaqarfiinik nittarsaassisoqarnerusariaqarpoq.

Kommunimut pilersaarutip nutarterneqarnerani periusissat

Kommunimut pilersaarutip nutarterneqarnerani matumani siunnersuutigineqarpoq kulturikkut kingornutassiat tammatsaaliorneqarnerat saqqumilaartinneqarnerallu eqqarsaatigalugit suliniutit uku marluk immikkut sammineqassasut:

- ***illoqarfinni nunaqarfinnilu illut eqqissisitassat allanngutsaaliugassallu naliliivigeqqinneqassasut kiisalu***
- ***Kujataata UNESCO-p silarsuarmiunut kingornutassiaanut ilanngutsinneqarnissaanik siunnersuutit kommunimut pilersaarutip nutarterneqarneranut ilanngunneqassasut, tassunga ilanngullugit Ikigaani qallunaatsiaqarfiup allallu oqaluttuarisaanikkut pingaarutillit illersorneqarnissaat oqaluuserineqassasut.***

8. Angallanneq – attaveqaatit pilersuinerlu

Imaatigut silaannakkullu angallanneq

Attaveqaatit kommunip nutaap ataatsimoortinneqarnerani peqataasapput taamaalillutik illoqarfiit, nunaqarfiit savaateqarfiillu imminnut iluaqutigeqatigiissinnaaqqullugit - taamalu ilinniartitaaneq, suliffissaqartitsineq, inuussutissarsiorneq takornariartitsinerlu nukittorsarneqarsinnaanngorlugit. Aamma kommunimi sumiiffinni assigiinngitsuni innuttaasut attaveqaqatigiinnerulersinnaassapput, kujataalu tamarmi avataaniit tikikkuminarnerulissalluni - tassa inuussutissarsiortunit, takornarianit imaluunniit ilaqutaasuniit ikinngutinilluunniit.

Aammattaaq silarsuup sinneranut naleqquttunik attaveqaateqarnissaq pingaaruteqarpoq - tassa nunatta sinneranut nunanullu allanut. Kujataani illoqarfinniit sinerissap sinneranut timmitartukkut imaatigullu aqquteqarpoq kiisalu imarpik ikaarlugu assartuisoqartarluni ilaasunillu angallassisoqartarluni.

Ukiuni makkunani illoqarfinni biilit amerliartuinnarmata illoqarfiit ilusilersugaaneri nutaanik piunasaqarfigineqarput: aqquuserngit silinnerusut pitsaanerusullu, pisuinnaat sikkilertullu aqqutissaqarnissaat, uninngasarfiit kiisalu kikkulluunniit ilaaffigisinnaasaannik angallanneq.

Anguniakkat:

Kommune Kujalliup kissaatai

1. Qaqortumi mittarfiliortoqassasoq
2. Nanortalimmi pisariitsumik suluusalinnut mittarfiliortoqassasoq
3. Qaqortup Narsallu akornanni aqqusikkut imaatigullu attaveqaasiortoqassasoq
4. pingasoqiusamik angallanneq, tassa imaatigut, nunakkut silaannakkullu angallatigineqarsinnaasunik illoqarfiit akornanni nunaqarfiillu angallavigineqartarnerini atuiffiusoq ineriartortissallugu.
5. ilaasunik usinillu angallassinerep - ajornanngippat ataqatigiissillugit - aalaakaasumik ingerlanneqarnissaa tapersersussallugu.
6. illoqarfinni nunaqarfinnilu umiarsualiviit aalisarnermi, assartuinermi, inunnik angallassinermi, aamma takornarialerinermi, atugassatut. aserfallatsaalissallugit ineriartortissallugillu.
7. illoqarfinni pingasuusuni aqquuserngit amerliartortissallugit aserfallatsaalissallugillu.
8. aqquuserngit ineriartortissallugit taamalu Narsaq, Qaqortoq Narsarsuarlu siunissami imminnut atassusersinnaanngussallugit.
9. ajornartinnagu nunaqarfiit savaateqarfiillu imminnut atassuteqartussanngorlugit aqquuserngit biilillu ingerlavissaat ineriartortissallugit.
10. Kujataani ukioq tamaat nunanut allanut toqqaannartumik timmisartut attaveqarnissaq qularnaassallugu aammalu piffissaq eqqorlugu taakkunaniit kommunimi illoqarfinnut ingerlasinnaanissaq qularnaassallugu.
11. illoqarfinni angallanneq isumannaallisarnerussallugu.

Killiffiit iliuutsillu

Kujataani nunatta sinneranisulli timmisartutigut angallanneq ukiuni kingullerni qulikkaani salliutinneqarnerpaasimavoq. Piffissami tassani Narsarsuup Mittarfia Kujataaniit nunanut allaliartunut aqputtaasimavoq kujataanilu angallannikkut pingaaruteqarsimalluni. Narsarsuup Mittarfia suli ukiualunni angallannermi qitiujuarallassaaq.

Taamaattorli kommunip ilusaa nutaaq kiisalu Kujataani inuussutissarsiornikkut periarfissat nutaat angallannermut nutaanik piumasaqaateqarput. Taamaammat Assartuussinermi Isumalioqatigiissitanit kaammattuutigineqartutut Qaqortumi mittarfiliortoqarnissaa kommunimiit Namminersorlutillu Oqartussaniit sulissutigineqarpoq - taannalu sananeqarpat kujataamiut amerlanerusut toqqaannarnerusumik taamalu akikinnerusumik angalasinnaalissapput. Minnerpaamik 1199meteriusumik mittarfiliortoqarnissaa kommuniimit tunngavigineqarpoq taamaalilluni nunanut allaliartarnissamut soorlu Islandimut periarfissaqarniassammat. Qaqortumi Tasersuup avannaani sumiiffissa toqqarneqarsimasoq piumasarineqartumik taassuminnga naammassinnittussaavoq, aammalu Qaqortumut aqqusineqarsinnaalluni Narsamullu aqquserngit angallatillu atorlugit aqquserneqarsinnaalluni. Mittarfik aqquserngillu piviusunngorpata Narsami mittarfiliorfissatut immikkoortitaq unitsiinnerneqarsinnaavoq.

Kommune Kujallermi illoqarfiit imminnut qanilluinnartuunerat aammalu illoqarfiit nunaqarfiillu imminnut qanittunnguunerat pissutigalugu angallatit atorlugit angallanneq qulimiguullit atorlugit angalanermiit akikinnerullunilu pitsaaneruvoq. Taamaammat kujataani angallatit atorlugit nunaqarfinnut inunnik angallassinertup alliertortinneqarnissaa kiisalu Kitaata sinneranut attaviit tigungmiinnerneqarnissaat ineriartortinneqarnissaallu kommunimit sulissutigineqarpoq. Angallaviusinnaasut takuneqarsinnaapput [uani](#). Umiarsuit atorlugit angallassisoqartalissappat assartuisoqartalissappallu illoqarfinni pingasuni nunaqarfinnilu umiarsuliaviit aamma pitsanngorsarneqartariaqarput. Kommunimut pilersaarut ineriartortitsinissamut periarfissanik taamaattunik imaqarpoq.

Illoqarfinni pingasuusuni umiarsuliaviit illoqarfiit ineriartorneranni qitiugualarlutik allilernerneqarsinnaanerit killeqarpoq. Taamaammat kommunimut pilersaarummi aamma imarpikkoortaatitut talittarfimmik angisuummik sanaffissaq isumaliuutigineqarpoq, tassaniissinnaassappullu containererpassuit, uuliasiortunik sullissivik kiisalu attarmoortukkuutaartunik niiooraavik aammalu annertuumik suliffissuaqarfik. Tamatuma sukumiinnerusumik pilersaaruserneqarnera pissaaq aalajangersakkanik erseqqinnerusunik imaqartumik kommunimut pilersaarummut ilassusiornikkut.

Pingasoqiusamik angallannermi aqquserngit periarfissat pingajoraat. Kujataani ukiorpassuit ingerlaneranni savaateqarfiit akornanni aqquserniortoqartarsimavoq annermik savaateqarfiit akornanni nunaqarfinnullu qaninnernut attaveqaataasunik. Kommunip savaatillit suleqatigalugit aqquserngit taakku ingerlaavartumik alliertortippai. Sumiiffiit pineqartut pingaartumik tassaapput Qeqertaasaq, tassanilu siunissaq ungasinnerusooq eqqarsaatigalugu Igaliku Alluitsup Paalu aqquserngit atorlugit attavilernerneqarsinnaapput. Aammattaaq Narsap qeqertaasaani Qassiarsuullu eqqaani annertuumik aqquserniortoqarsimavoq. ([aqquserngit titartagartaat](#))

Kommunissaaq isumaqarpoq Kujataani aqquserngit pitsaasut aamma ineriartorfissaqarluassaqisut. Ilaatigut inuussutissarsiornermik, ilinniartitaanermik suliffeqarnermillu ataqatigiinnerulersitsisinnaapput, ilaatigullu illoqarfiit avataanni ineriartortitsilersinnaalluni (aatsitassarsiorneq, savaateqarneq il.il.) kiisalu suut ornigassat tikikkuminarnerulerpata takornariartitsineq pitsanngorsarneqassalluni. Taamaammat Qaqortup Narsallu akornanni aqquserngit ikaartatillu atorlugit attaveqalernissaq kommunimiit sulissutigineqarpoq kiisalu illoqarfinnit taakkunanga Narsarsuarmut. Kommunimut pilersaarut aqquserngit taamaattut inigisinnaasaannik titartagaagallartunik imaqarpoq, inissaallu sumiippiarnissaat toqqarneqartinnagu annerusumik misissuisoqqaartariaqarluni. ([aqquserngit titartagartaat](#))

Inuiaqatigiinni nutaaliaasuni angallannermi pingaaruteqartut ilagaat qarasaasiat atorlugit attaveqaatit. Kujataa Islandimiit Nuummumut aammalu Canadamut kaabililerneqarsimagami aalajaatsumik pitsassuarmillu qarasaasiakkut silarsuup sinneranut attaveqarpoq. Kommunip ilisimavaa internetsimut attaveqarneq illoqarfinnut, nunaqarfinnut aammalu savaateqarfinnullu ineriartoqqinnissaq eqqarsaatigalugu pingaaruteqaqimmat.

Kommunimut pilersaarutip nutarterneqarnerani periusissat

Qaqortumi mittarfiliormut ilanngullugu siunnersuutigineqarpoq kommunimut pilersaarummi

- ***Angallannermut atatillugu kommunimut pilersaarummi sanaartorfissiat tamakkerlutik naliliivigeqqinneqassasut, tassunga ilanngullugit Qaqortumi mittarfimmumut atatillugu nununaminertat atortorissaaruteqarfiillu, Nanortalimmi ujaraaqqanik mittarfiup inissaa aammalu Narsap Qaqortullu akornanni aqquserngit angallatillu atorlugit attaveqaatit.***

9. Pilersuineq eqqaaveqarnerlu

Inuiaqatigiinni nutaaliaasuni pilersuineq eqqagassalerinerlu pitsaasusuariaqarput. Kujataani Qorlortorsuarmi imermik innaallagissiorfeqalerneratigut nukissiorneq siuariarujussuarsimavoq, aammalu illoqarfinni nunaqarfinnilu imermik pilersuineq ineriartortittuarneqarsimavoq kiisalu kiassaaneq namminerisamik kiassaateqarnikkut, kiassaateqarfissuarnut attaveqarnikkut kiisalu Qaqortup ilaani ungasissumiit kiassarneqarnikkut pisarluni.

Eqqagassalerineq eqqarsaatigalugu illoqarfinni ataasiakkaani pissutsit pitsanngorsarnissaat ajornakusoorsimaqaaq. Kommunit kattunnerisigut illoqarfiit akornanni ataqatigiissaakkamik aaqqiinissamut suliassanillu agguataarinissamut periarfissaqalersimavoq.

Pingaartumik pilersuineq eqqagassalerinerlu eqqarsaatigalugit nunaqarfinnut savaateqarfinnullu ataasiakkaanut nalequssakkamik aaqqiinissaq ilungersuutigisariaqaaq.

Anguniakkat:

1. illoqarfiit siunissami aningaasaqarneq avatangiisillu mianeralugit naammattumik innaallagiassaqartitsissalluni, kiassaasinnaassalluni imissaqartitsissallunilu
2. imermik innaallagissiorfiit nukissiutillu ataavartut allat atorlugit innaallagissiorneq annertusassallugu
3. erngup aallaavii illersussallugit
4. kissaq sinnerussaqaq atorluartassallugu, nukimmik ileqqaartassalluni allatullu iliortassalluni peqqumaatinik atuineq mingutsitsinerlu millisarniarlugit
5. Kommune Kujallermi tamarmi pilersuiner mi akit assigiinnissaat anguniassallugu
6. illoqarfinni pingasuusuni sumiiffiit tamarmik siunissami eqqakkanut kuuffilersussallugit
7. eqqakkanik immikkoortiterisarneq siuarsassallugu - annermik aallaaviini tulliatullu eqqagassanik tigooraavinni
8. eqqagassat suussusii naapertorlugit suliarisassallugit imaaliornikkut:
 - a) Atoqqiineq, eqqakkat pisuussutitut atoqqinneqartarnerat, soorlu saviminernik aatsitsineq, igalaaminernik immikkoortiterineq aammalu eqqakkanik naggorissaasioorneq,
 - b) Immikkut suliareqqiineq, eqqagassat avatangiisinut ulorianartut atortunillu sarfatortunit eqqagassat avammut aallarussorneqarnerat,
 - c) Ikuallaaneq, eqqagassat nukingannik kiassaaneq
 - d) Eqqagassat sinnerinik eqqaavissuarni nakkutigisamik eqqaaneq.

Killiffik iliuusissallu

Innaallagisamik pilersuineq

Narsarmiut Qaqortormiullu ullumikkut Qorlortorsuarmi imermik innaallagissiorfimmiit pilersorneqarput taamalu CO₂-mik aniatitsiviunngitsumik aalaakaasumillu innaallagissiorneqarnissamik anguniagaasoq angusimallugu. Taamattaarlu innaallagiasartitsineq ataqatigiissuavoq isumannaatsuullunilu aammalu innaallagissiuutunik nalinginnaasunik illoqarfinni taakkunani marlunni sillimmateqarfiulluni. Saputit

allineqarnerisigut imeqarnerulersitsinikkut Qorlortorsuup tunniussisinnaanera allisarneqassasoq massakkut eqqarsaatigineqarpoq.

Nanortalimmi innaallagissiutit avatangiisinut pitsaanerusut atorneqarnerulernissaat misissorneqartuarpoq. Tamatumunngalu atatillugu ukiuni kingullerni Nanortalimmi anorimik innaallagissiornissamut periarfissat misissorniarlugit anorimut uuttuutunik ikkussuisoqarsimavoq Nanortallillu eqqaani imermik innaallagissiorfiliarineqarsinnaasunik misissuisoqarsimalluni. Misissuinerit tamakku piffissami pilersaaruseriorfiusumi aggersumi nanginneqassapput.

Nunaqarfinni innaallagissiorneq annermik dieselitortumik atortoqarluni pisarpoq. Ukiuni kingullerni imermik innaallagissiorfeqqat kiisalu uumassusillit gassiannik innaallagissiorfiit pilersinneqarsinnaanerat misissuiffigineqarsimavoq.

Kingullermik 2015-imi naalakkersuisunngortitsineri isumaqatigiisummi oqaatigineqarpoq Nanortalimmi erngup nukinganik sarfaliorfiliornissaq sulissutigineqassasoq suliarlu taanna kommunimit tapersorneqarpoq.

Imermik pilersuineq

Illoqarfiit pingasuusut illoqarfiillu alliartorfissaattut pilersaaruseriorneqartut imeqarfiusunik taseqarput naammattumik imeqartitsinnaasunik. Imeqarfiup avataanni sanaartorfigeqqusaanngitsut, pingaartumik Qaqortumi illoqarfiup ilarujussuata ineriartorfigisinnaasaatalu sanaartorfigeqqusaanngitsup iluaniiffiani, sanaartorfigeqqusaanngitsut ajornartorsiutaasarput. Taamaammatt illoqarfiup ineriartorneranut periarfissiinissamut naammattumik piginnaanilimmik (A3) imeqarfimmi imermik saliiveqalerpoq.

Nunaqarfiittaaq imeqarfeqqat aqutigalugit ajunngilluinnartumik imeqartinneqarput. Nunaqarfinni amerlanerni tatsit qanittut imertarfigineqartarput, ataasiakkaat puilasuliaqarlutik Saarlumilu tarajoq imigassanngortinneqartarluni. Nunaqarfinni pilersaaruseriorneqartut imeqarfiit taakku illersorneqassapput.

Kiassaaneq

Ineqarfinnik, inuussutissarsiorfinnik sullissiveqarfinnillu kiassaaneq annerpaamik namminerisamik uuliatortunik kiassaateqarnikkut pisarpoq taamaammallu CO₂-mik aniatitsiviungaatsiartarluni. Qaqortoq kisimi kiassaateqarfeqqarpoq ataatsimoorussanik ikuallaaviup pilersitaaneersumik kiisalu imermik innaallagissiorfimmiit kissamik pingortumik kiassaateqarfeqqarluni. Kiassaateqarfiit uuliatortut nungullariartornerat aammalu nutarterneqarnerat ilutigalugu taakku ungasissumiit kiassaateqarfinnik taarserneqariartulissapput.

Ukiuni kingullernissaaq seqinerimik kiassaateqarfiit imermik kiisaanermut atugassat silaannarissarnermullu atugassat qassiit ikkussuunneqarsimapput. Taamaaliortarneq kommunip tapersorniarumaarpaa.

Narsami Qaqortumilu kiasaanissamut pilersaarutaagallartut siulliit suliarineqarsimapput illoqarfiillu pingasuusut tamarmik kiisaanermut pilersaaruseriorfigineqarnissaat siunertaalluni.

Eqqagassat

Ukiuni kingullerni illoqarfinni nunaqarfinnilu avatangiisinut pitsaanerusemik eqqagassalerisalnissaq assorsuaq sammineqarsimavoq. Qaqortumi pitsaasumik eqqakkanut ikuallaaveqarpoq 1/1 2010 aallarnerfigalugu aamma Narsamiit Qaqortumiillu eqqakkanik ikumasinnaasunik tigooraalersimasumik Aamma Eqalugaarsunni, Qassimiuni, Igalikumi, Qassiarsummi Narsarsuarmilu nunaqarfiit pitsaasunik ikuallaaveqarput. Ikuallaaviit tamarmik ukiut 10 qulit sinnerlugit pisoqaassuseqarlutik nutartigassanngorsimaqaat siunissamilu pisariaqartitsinermik matussusiiniartussaallutik.

Aammattaq eqqagassat atoqqissinnaanerulerumallugit suliniuteqartoqarpoq. Suliat tamakku ilaatigut tassaapput saviminikunik suliareqqitassanik Danmarkimukaassisarneq, ikuallaavik ikuallaasinnaanerulersinniarlugu igalaaminernik katersisarneq kiisalu immaqa igalaaminerit aqquserniormi allanilu atoqqinneqarsinnaanerit kiisalu eqqagassat uumassusilinnersut gassinngortinneqarsinnaanerit.

Imeq igitassaq

Illoqarfinni pingasuusuni ineqarfiit 80% aamma 90%-it akornanniittut eqqakkanut kuuffinnut atassusigaapput. Illoqarfinni ineqarfiit tamavimmik tamanna pitsaanerusematillugu eqqakkanut kuuffinnut atassuserneqarnissaat qangali anguniagaalersimavoq. Illoqarfiit immikkoortuini ataasiakkaani eqiteriffeqanngikkuni tankeqarpoq piginnartariaqartunik, ajornartinnaguli illuutit kuuffilerneqarsimangitsut piginnittut piareersimappata atassuserneqartariaqarlutik.

Kuuffiit nungullariartornertik ineqarfiillu nutaat atassusersorneqarnerat ilutigalugu ingerlaavartumik nutarterneqartarput alliartortinneqarlutillu. Tamatumunnga atatillugu kommuni kuuffinnut pilersaarusiorsimavoq.

Nunaqarfinni aammalu illoqarfinni ineqarfiit atassusersimangitsut anartarfii imaarneqartarput. Anartarfiit imaat imerlu igitassaq suliarineqaratik imaanut kuutsinneqartarput. Ulloq manna tikillugu taamaaliortarnerup avatangiisinut ajoqutaaneranik malussartoqarsimangilaq.

Kommunimut pilersaarutip nutarterneqarnerani periusissat

CO²-mik aniatitamik annikillisaaniarneq tunngavigalugu avatangiisinullu suliniarneq nukittorsarniarlugu kommunimut pilersaarutip nutarterneqarnerani siunnersuutigineqarpoq:

- ***Nanortalik pilersuineq eqqarsaatigalugu Nanortalimmi erngup nukinganik nukissiorfiliornissaq immikkut sammineqassasoq***
- ***eqqagassalerineq eqqarsaatigalugu ataatsimut pilersaarusiortoqassasoq***
- ***Qaqortumi imeqarneq pillugu sanaartorfigeqqusaanngitsumi piumasaqaatinik qasukkaaneq tunngavigalugu tamatuma iluani kommunimut pilersaarummi aalajangersakkat allanngortiterneqassasut.***

10. Piujuartitsineq silallu allanngornera

Kalaallit Nunaata kusanarnersuani minguinnilu ilisimaneqaatigai. Aammali Kalaallit Nunaanni pinngortitaq navianartorsiortinneqarpoq. Ilaatigut silarsuup sinnerani suliffissuaqarfiusumit, aammalu silap allanngorneranit, avatangiisitigut sunnersimaneqarpugut ilaatigullu inuiaqatigiit kalaallit ineriartornerata kingunerisaanik pinngortitaq sunnersimaneqarluni - suliffissuit, aatsitassarsiorfiit, uumasuuteqarfiit, aalisarneq assartuinerlu - aamma avatangiisinik pinngortitamillu artorsartitsisinnaapput kommunimut pilersaarusionermermi piareersimaffigineqanngikkunik.

Pinngortitaq minguitsoq kujataamiunut tikeraanullu naleqaqimmat kommunip pilersaarusionermermi piujuannartitsineq tunngavigalugu ineriartortitsisoqarnissaa qularnaassavaa.

Anguniakkat:

- Kujataani pinngortitap pisuussutai, nunamiittut immamiittullu, kujataamiut inuussutissarsiornikkut sukisaarsaarnikkullu isumalluutissaattut allanngutsaaliorneqassasut
- inuussutissarsiornikkut avatangiisit artorsartinneqarnerat killilersimaneqassasoq, aamma suliat, soorlu aatsitassarsiornerup, unereernerisigut pinngortitap iluarsaqqinneqartarneratigut.
- pinngortitaq takornariartitsivigineqarsinnaassasoq aserorsarneqarani.
- illuaqqanik allanillu asimi sanasoqartillugu nuna pissusia pinngortitallu naleqarnera ataqqineqartassasut.
- orpippassualerineq pinngortitamillu illersuineq ineriartortinneqassasut
- Kommune Kujallermi ineriartorneq CO₂-p aniatinneqarneranik millisaaqataassasoq

Killiffik iliutsillu

Kommune Kujalleq ineriartornerup piujuannartitsinermermi tunngaveqartinneqarnissaanut aallaavisaqarluarpoq. Kommunimi inoqutigiit amerlanersaat, sullissiveqarfiit aammalu suliffeqarfiit namminersortut imermik innaallagissiorfimmit CO₂-mik aniatitsiviunngitsumit sarfalersugaapput. Illoqarfiit annersaanni Qaqortumi inissarsuit ilarpassuit ikuallaavimmiit kiassarneqarput kiisalu kiassaateqarlutik innaallagiatortunik imermik sarfaliorfimmiit sarfalersugaasunik.

Kommune Kujalleq aamma ARKEK/DTU-mik suleqateqarluni Kujataani uumassusillit gassiliornerannit anorimillu innaallagissiorfiusinnaasunik misissuinermermi aallartitsisimavoq.

Aammattaaq illoqarfiit nunaqarfiillu mikisunnguakkuutaartuugamik piujuannartitsineq tunngavigalugu aaqqiisuteqarfigineqarnissaminnut tunngavissagissaarput. Sumiiffinni mikisuni illoqarfimmik ineriartortitsineq biilit angallanerulernerannik kinguneqartariaqanngilaq, inuussutissat annertuumik najugarisami tunisassiarineqarsinnaapput taamalu assartuinikkut avatangiisit ilungersortittariaqaratik kiisalu inuit pinngortitamut qanissusertik pissutigalugu illersuinissaminnut akisussaaffeqalersarlutik. Inuiaqatigiinnguani - nunaqarfinni savaateqarfinnilu - aamma piujuannartitsiviusumik aaqqiisutissiornissamut misileraaviasarput immikkuullarissunik

tunisassiornikkut, imermik nukissiorfeeqqanik atuinikkut kiisalu piujuaannartitsineq tunngavigalugu inuussutissanik tunisassiornikkut.

Ilaatigut tamanna pissaaq pinngortitami sumiiffiit assigiinngitsut pissusii, suut allanngujasuuneri suullu mianerisariaqarneri pillugit paasissutissiornikkut, ilinniartitsinikkut angalaarussisarnikkullu. Pisummik angalaarfiit nalunaaqqutsersorneqarsimapput oqqiffissalersorneqarsimallutilu taamalu pisummik takornariartitsisarneq pitsaasunik atugassaqartitsiviulluni. Savaateqarfiit unnuisitsisarlutik nerisaqartitsillutillu takornariartitsisarnerat aamma piujuaannartitsilluni takornariartitsinertut isigisariaqarpoq.

Sutigut sapinngisamik amerlasuutigut inuiaqatigiit CO2-mik aniatitsiviunngitsoriartuinnarlutik ineriartortuinnarnissaat kommunimut pilersaarummi anguniagaavoq.

Kommunimut pilersaarutip nutarterneqarnerani periusissat

Kommunimut pilersaarutip matumani nutarterneqarnerani asimi suliassat assigiinngitsut kissaatigineqariartuinnarnerat tunngavigalugu siunnersuutigineqarpoq

- ***asimi illuaraliorneq, savaateqarfiit / tuttuuteqarfiit allineqarnerat, teknikkikkut atortorissaaruteqarfiit pillugit aalajangersakkat naliliivigeqqinneqassasut.***